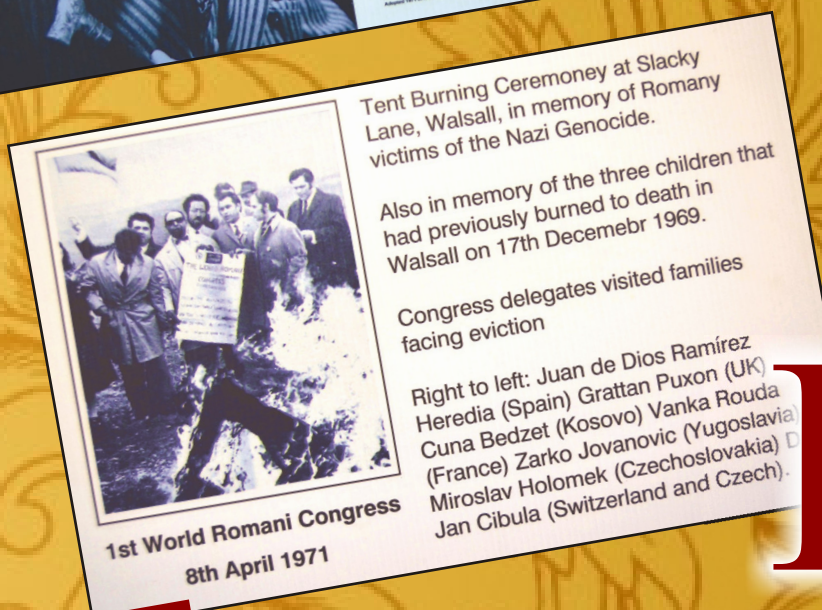

XX. évfolyam
4. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2012. április
Ára: 300 Ft

ROMA KULTÚRA VILÁGNAPJA ÁPRILIS 8.

LD

HOSSZÚ ÚT

„LUNGO DROM”

Húsvéti jelképek

A tojás mellett a **barka** a leggyakoribb húsvéti jelkép. Jézus Jeruzsálembé való bevonulásakor az emberek lombos ágakat terítettek a Megváltó elé az útra. Ezt nálunk a szentelt barka helyettesíti. Ahogyan véget ér a böjti időszak, úgy ér véget a tél is. A húsvét egyben az újjászülető természetnek is az ünnepe. A barka bolyhos virágainak különleges gyógyerőt tulajdonítottak a régiek. Ha a családi tűzhelybe dobták, megóvta a házat a bajoktól, lenyelve pedig gyógyszerként elmulasztotta a torokfájást.

A legősibb húsvéti jelkép a **bárány**, eredete a Bibliában keresendő. Az ótestamentumi zsidók az Úr parancsára egy-éves hibátlan bárányt áldoztak, s annak vérével bekenték az ajtófélfát, hogy elkerülje őket az Úr haragja. A húsvéti bárány Jézust is jelképezi. A Bibliában Krisztus előképe volt az a bárány, amelyet a zsidók Egyiptomból való kimenetelük alkalmával ettek, és amelyet nap, mint nap feláldoztak a jeruzsálemi templom oltárán. Az Újtestamentumban Jézus Krisztus az emberiség váltságára jött a földre: „Krisztus a mi bárányunk, aki megáldoztatott érettünk”.

A másik húsvéti állat, a **húsvéti nyúl** megjelenésének magyarázata már jóval nehezebb. Az ünnep termékenységgel kapcsolatos vonatkozásában magyarázat lehet a nyúl szapora volta. Mivel éjjeli állat, a holddal is kapcsolatba hozható, amely égitest a termékenység szimbóluma. Nyúl és tojás ősi kapcsolata a kutatók szerint a germán hagyományok alvilági istennőjének legendájában jelenik meg: eszerint a nyúl eredetileg madár volt, s az istennő haragjában négylábú állattá változtatta. E különös tulajdonságú állat hozzánk is német közvetítéssel került, de kialakulását homály fedi.

A **tojás** az élet újjászületésének, a termékenységnak legősibb jelképe. Bármilyen kicsi is, képes a világegyetem nagyságát s az élettelenből az élőbe való átmenet rejtélyét jelképezni. Fontos szerepe van a húsvéti érendben is, de a

tojások színezése, díszítése is régi korokra nyúlik vissza. A leggyakrabban használt szín a piros, magyarázatát a színek mágikus erejébe vetett hit adhatja. A pirosnak védő erőt tulajdonítottak. A tojások piros színe egyes feltevések szerint Krisztus vérének jelképezi. A tojásfestés szokása, s a tojások díszítése az egész világon elterjedt.

A tojásfestés népszokásként elsősorban Kelet-Európában maradt fenn a XXI. századig. Eredetileg egyszínűek voltak, pirosas színüket növényi festőanyagoktól kapták. Erre szolgált a vöröshagymahéj, a börsőny, a bibortetű. Később kialakultak a feliratos tojások. A díszítést viasszal rajzolták a héjra, melyet festés után lekapartak. Lehetett a szöveg név, üzenet, esetleg a keresztény jelképek valamelyike. A minták ismerői tojásfestéssel foglalkozó asszonyok voltak, akiktől a lányok megvásárolták azokat.

Magyarországon a festett, díszített tojás ajándékozása elsősorban a húsvéti locsolkodáshoz kapcsolódik. A díszített tojások festésének formái, a minták elrendezése tájegységenként változott. A nálunk leggyakrabban használt minták geometrikusak. A tojást hosszanti vonalakkal két, majd négy mezőre osztották. A hosszanti vonalak számának növelésével 16 mezős osztás is van, de igen ritkán. Ezt a művészetet rámozgatásnak nevezik. Az így kialakított, majdnem háromszögletű mezők alkotják a geometrikus vagy virágdíszítés kereteit. Néha az osztóvonalakon is díszítenek. A díszítmények lehetnek: tulipános, fenyőágas, rózsás, almás, stb. A díszített tojás neve **hímes tojás**, s magát az eljárást tojáshímzésnek nevezik.

Különböző tojásgyűjtő népszokások vannak, melyek célja, hogy a legények minél több tojáshoz jussanak a tojásjátékokhoz. Egyik ilyen játék például a Kecskemét környékén ismert **tojásütés**, **tojáskoccintás**. Ketten egymással szemben állva a tojásokat egyre erősebben összeütögetik, s

az nyer, akie éppen marad. Másik játék a tojással való labdázás. Úgy tartották, hogy aki a feléje dobott tojást elejti, még egy esztendeig nem leli meg a párját. Jósásra is használták a tojást: ha nagypéntek éjjelén feltörték, s egy pohár vízbe csurgatták, a formája megmutatta, milyen lesz a jövő évi termés. Volt, ahol a lányok tojáshéjat tettek a küszöbre húsvét előtti este, hogy megtudják, mi lesz a férjük foglalkozása. Ugyanaz lesz, mint az első férfié, aki belép a házba. A tojás, a belőle kikelő madárral, a sírjából feltámadó Krisztust is jelképezi, amellet, hogy a termékenység ősi jelképe is. A téli időszak utáni első tojások éppen húsvét idejére estek, valószínűleg ezzel függ össze, hogy az emberek a tavasz érkezése feletti örömeiket a tojások kifestésével, hímzésével fejezték ki.

ROMA ÉS MAGYAR CSALÁDOKAT LÁTOGATOTT MEG MAROSSZENTGYÖRGYÖN BALOG ZOLTÁN ÁLLAMTITKÁR

❖ Balog Zoltán, a Közigazgatási Minisztérium társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkára olyan cigány és magyar családokat látogatott meg a Marosvásárhellyel szomszédos Maroszsztgyörgyön, akiket azért hurcoltak meg az 1990-es fekete március után, mert kiálltak a magyarok mellett.

Az államtitkárral együtt látogatott el a maroszsztgyörgyi meghurcolt családokhoz *Lévai Anikó*, *Orbán Viktor* miniszterelnök felesége, az Ökumenikus Segélyszervezet jószolgálati nagykövete.

Balog Zoltán az MTI-nek elmondta, a meglepetésvendéggel is szerették volna megtisztelni a meglátogatott három magyar és három roma családot. Megjegyezte, sok hír szól arról, hogy esetenként miként keverednek konfliktusba a magyarok a romákkal. Fontos tehát felmutatni a pozitív példákat. E pozitív példák sorában említette azt a momentumot, amikor 1990 „fekete márciusán” a marosvásárhelyi

román-magyar véres konfliktusba a magyarok pártján avatkoztak be a maroszsztgyörgyi romák. Amint felidézte, a „Ne féljete magyarok, megjöttek a cigányok!” mondat történelmi jelentőséget kapott.

Balog Zoltán emlékeztetett arra, hogy a korábbi Orbán-kormány idején az Országgyűlés emberjogi bizottsága elnökeként kezdeményezte, hogy kapjanak méltó elismerést a kiállításuk miatt meghurcolt emberek. Akkor a miniszterelnök kezéből vehették át a kisebbségekért díjat, és azóta is igyekeznek nyomon követni e családok sorsának az alakulását. „Az a dolgunk, hogy az együttélés pozitív példáit erősítsük” – jelentette ki az államtitkár.

Az MTI kérdésére, hogy a hagyományörző, roma nyelven beszélő cigány családokat vagy a társadalomba integrálódott, magyarrá asszimilálódott cigányokat becsüli jobban, az államtitkár más szempontrendszert ajánlott. Elmondta, az állam szempontjából az a lényeges kérdés, hogy a roma családok tisztességes munkából akarnak-e megélni, vagy segélyekből szeretnék fenntartani magukat. Az állam szerepét abban látta, hogy megteremtse a kitérés lehetőségeit az erre vágyóknak.

Balog Zoltán elmondta, a magyar EU-elnökség idején elfogadott roma stratégia most érkezett el abba a szakaszába, amikor gyakorlatba kell ültetni a tagállamok által megalkotott stratégiákat. „Kevés ügyben dicsérnek meg bennünket mostanában Brüsszelben, de ebben komoly elismerést kaptunk” – jelentette ki Balog Zoltán.

(MTI – Gazda Árpád, 2012.04.11.)

MEGJELENTEK A ROMA SZAKKOLLÉGIUMOK TÁMOGATÁSA ÉRDEKÉBEN KIÍRT PÁLYÁZATOK

❖ Az Új Széchenyi Terv keretében megjelentek a TÁMOP 4.1.1.D-12 jelű, „Roma szakkollégiumok támogatása” című pályázatok. A konstrukciók célja a felsőoktatási intézményekbe felvételt nyert hátrányos

helyzetű, elsősorban roma származású hallgatók számára olyan komplex hallgatói szolgáltatások kifejlesztése és biztosítása, melyek hozzájárulnak tanulmányaik sikeres befejezéséhez, a lemorzsolódás csökkentésé-

hez, illetve társadalmi szerepvállalásuk megerősítéséhez.

A pályázatok benyújtására 2012. július 2-től 2012. július 31-ig van lehetőség.

(kormany.hu – 2012.04.22.)

Keresztény Roma Szakkollégium épülete (Szeged)

CÉLZOTT PROGRAMOK SZÜKSÉGESEK A ROMA NŐK TÖBBSZÖRÖSEN HÁTRÁNYOS HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁHOZ

❖ Többszörös hátrányt szenvednek a roma nők, a helyzetükön ezért csak célzott programokkal lehet javítani – fejtette ki **Balog Zoltán**, a Közigazgatási Minisztérium társadalmi felzárkó-

zásért felelős államtitkára hétfőn Berlinben a magyar nagykövetség **Roma nők az EU-ban** című rendezvényén.

A magyar és német roma nők részvételével tartott pódiumbeszélgetést felvezető

előadásában Balog hangsúlyozta: a magyarországi roma nők többszörösen hátrányos helyzetét jelzi, hogy 90 százalékuk munkanélküli, csupán 7 százalékuk végezte el az általános iskolát és 60 százalékuk szegregáltan, a többségi társadalomtól elszigetelten él. [...] A roma nőknek Magyarországon hátrányt okoz az, hogy ro-

Cornelia Pieper

mák, és az is, hogy nők, hiszen az életésélyeket meghatározó tényezők között az etnikai származás éppen olyan erős, mint a nemi identitás. A kormány ezért kifejezetten a roma nőknek szánt programokat indít. Így például kétezer roma nő számára szociális asszisztens képzést szerveznek. A szakemberek a roma közösségek és a többségi társadalom, illetve az állami, önkormányzati intézmények között közvetítenek majd, például az család és az iskola között – fejtette ki Balog Zoltán.

Cornelia Pieper, a német külügyminisztérium államminisztere, aki a több mint száz fős – főként német – hallgatóság előtt tartott beszélgetést felvezető másik előadást tartotta, üdvözölte a magyar kormányt a romák integrációja terén kifejtett erőfeszítéseit, a roma nőket pedig arra biztatta, hogy

vegyék kezükbe sorsuk alakítását. A liberális politikus kiemelte, hogy magyar kezdeményezésre és a magyar uniós elnökség idején fogadták el az uniós roma stratégiát, és Magyarország volt az első uniós ország, amely kidolgozott tagállami szintű roma stratégiát. A beszélgetés résztvevői között is egyetértés mutatkozott abban, hogy a roma nők hátrányos helyzete összetett probléma, a megoldásban pedig az érintettek aktív közreműködése is szükséges.

Sabrina Guttenberger, a német szinti és roma szövetség munkatársa egyebek között kifejtette: a németországi többségi társadalomban még mindig az az egyik jellemző kép a romákról, hogy vándorló életmódot folytatnak, holott már hosszú évtizedek óta letelepedtek. **Jane Simon** német roma polgári aktivista hozzátette: hátrányos megkülönböztetés is éri a romákat Németországban bőven. Olyan helyzet is előállhat, amikor a romák a származásuk megtagadására kényszerülnek. Ilyen például az albérletkeresés, a németek ugyanis inkább laknak egy külföldi szomszédságában, mint egy németországi roma mellett, mert előítéleteik között szerepel például az, hogy a romák „táborházat raknak a lakásában és lopnak”. [...]

Bárony Katalin filmrendező kifejtette: a roma nők helyzetének javításában kiemelt szerepe van a médiának, amelynek be kell mutatni példákat, sorsokat. Ez felszabadító és aktivizáló hatást fejt ki – mondta.

A beszélgetést követően **Snétberger Ferenc** Liszt-díjas gitárművész és tanít-

ványai, a Snétberger Zenei Tehetség Központ hallgatói adtak koncertet a berlini magyar nagykövetségen. Az ifjú művészekkel kapcsolatban Cornelia Pieper államminiszter beszédében ki-

emelte: Snétberger kezdeményezése kiváló példa arra, hogy miként lehet felkarolni a hátrányos helyzetben élő tehetségeket.

(MTI – Bálint Marcell 2012.04.23.)
(Forrás: www.flickr.com)

HANGSÚLYOSABBAN JELENHETNEK MEG A NEMZETISÉGEK A NEMZETI ALAPTANTERVEN

◆ Hangsúlyosabban jelenhetnek meg a nemzetiségek a Nemzeti Alaptantervben (NAT). Ezt a célt szolgálta az a megbeszélés, amelyet **Balog Zoltán**, a KIM Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkára hívott össze a mai napon a NAT megalkotói-
val és kormányzati, vala-

tője és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet szakértői.

Először fordul elő, hogy egy Nemzeti Alaptantervben a velünk élő nemzetiségek, ezen belül a romák cigányok kultúrája, az együttélés lehetőségei és problémái is megjelennek.

A megbeszélésen megállapodás született arról,

Ajánlás a nemzetiségi iskolákban a Nat műveltségi területek százalékos arányaira

Műveltségi területek	1–4.	5–6.	7–8.	9–10.	11–12.
Nemzetiségi nyelv és irodalom	18-22	14-20	12-18	12-15	12-17
Magyar nyelv és irodalom	20-35	14-20	10-15	10-15	10
Idegen nyelvek	–	8-16	8-16	11-20	8
Matematika	13-20	13-18	9-13	8-13	9
Ember és társadalom	4-8	4-8	9-13	8-13	10
Ember és természet	4-8	6-9	12-18	13-18	8
Földünk – környezetünk	–	2-8	3-8	4-8	–
Művészetek	10-17	8-14	5-10	6-10	2
Informatika	2-5	3-8	4-10	4-10	5
Életvitel és gyakorlat	3-6	3-8	3-8	2-7	–
Testnevelés és sport	16-25	15-20	15-20	12-15	12

mint független szakértők részvételével.

Az egyeztetésen Balog Zoltán államtitkár mellett részt vettek **Hoffmann Rózsa**, a NEFMI államtitkára, **Farkas Flórián**, az Országos Roma Önkormányzat elnöke, **Orsós Anna**, a Pécsi Tudományegyetem Romológia és Nyelvszociológia Tanszékének veze-

te, hogy a magyarországi nemzetiségek megismerését célzó tartalmak még hangsúlyosabban jelenjenek meg a Nemzeti Alaptantervben. A résztvevők javaslata, hogy e cél eléréséhez az ismeretek átadása akár már alsó évfolyamon is megkezdőd-
hessen.

(MTI – 2012.04.23.)

Összeállítottuk az MTI és a KIM hírei alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

A ROMA KULTÚRA VILÁGNAPJA: ÁPRILIS 8.

1971. április 8-án ült össze az I. Roma Világkongresszus. A különböző cigány népcsoportokat képviselő jelenlévők elhatározták, hogy a jövőben folyamatosan együttműködnek, és a nemzetközi közéletben közösen lépnek fel. Döntés született a cigányság nemzeti jelképeiről: elfogadták a zászlót, a himnuszt és az *Opre Roma!* – „Fel, cigányok!” jelmondatot. Az esemény tiszteletére az ENSZ a Roma Kultúra Világnapjává nyilvánította április 8-át, a cigányság pedig legfontosabb ünnepként tartja számon.

ROMA VILÁGKONGRESSZUS

A nemzetközi cigányság nemzetté válási folyamatában jelentős esemény volt az első Roma Világkongresszus, melyet néhány évenkénti rendszerességgel azóta is megrendeznek. A kongresszus a nemzetközi cigányság alulról jövő, demokratikus és autonóm kezdeményezése, mely egyben a cigányság legmagasabb szintű érdekképviseleti testülete is. A szociális és politikai érdekképviselet mellett a kongresszus és testületei legfontosabb tevékenységi köre a roma kulturális autonómia alapelveinek megfogalmazása, feltételrendszerének kidolgozása. Mind a kongresszust és döntéseit, mind pedig az általa életre hívott Nemzetközi Roma Szövetséget, mint végrehajtó testületet, az ENSZ és más nemzetközi szervezetek szuverénnek és legitimnek ismerik el.

A Roma Világnap alkalmából egy Indiában és a Balkánon élő népszokást élesztettek fel, illetve vettek át a világon szétszórva élő roma közösségek: közösen egy közeli folyóhoz vagy patakhoz zarándokolnak, ahol énekszó és zene mellett koszorúkat, virágokat, virágszirmokat és úszó mécseseket bocsátanak a vízre. A hazai cigány szervezetek általában valamilyen kulturális eseménnyel emlékeznek meg április 8-ról (folklórműsor, kiállítás-megnyitó, író-olvasó találkozó stb.).

London, 1971

Az I. Roma Világkongresszusra 1971. április 8. és 12. között került sor.

A szervezők India kormánya, és egyes pünkösdi-karizmatikus cigány közösségek kezdeményezésére az Egyházak Világtanácsa voltak. A kongresszusra 23 országból érkeztek a küldöttek, és a cigányság történelmében a következő döntéseket hozták:

- A különböző cigány népcsoportok egymást kölcsönösen testvérként fogadják el, és ugyanazon nemzet tagjainak tekintik magukat.
- A földön élő különböző néven ismert cigány népcsoportok közös elnevezése, nemzetük hivatalos elnevezése a *roma*.
- Elfogadták a romák nemzeti jelképeit, a zászlót, a himnuszt és a jelmondatot.
- Megfogalmazták a romani nyelv sztenderdizációjának szükségességét, addig is ideiglenes jelleggel a *lovari dialektust* fogadták el hivatalosnak.
- Elfogadásra került ideiglenesen az első cigány ábécé, azzal az állásfoglalással, hogy ki kell alakítani a romani írás végleges, általánosan alkalmazható formáját.

A kongresszuson létrehoztak öt bizottságot, melyek a további, több évenként megrendezésre kerülő világkongresszusok között folyamatosan tevékenykednek. Ezek a következők: szociális bizottság, gazdasági bizottság, porajmos bizottság (háborús bűnök kivizsgálásával és az áldozatok kárpótlásával foglalkozik), kulturális bizottság és nyelvi bizottság. A kongresszus tiszteletére az ENSZ április 8-át a **Roma kultúra világnapjává** nyilvánította.

Genf, 1978

A II. Roma Világkongresszuson 26 ország 126 küldötte vett részt. Megalakították a Nemzetközi Roma Szövetséget (közismerten: IRU), mely a Világkongresszust és általa a világ teljes cigányságát hivatott képviselni az olyan nemzetközi szervezetekben, mint az ENSZ, UNESCO és az EBESZ. Az említett szervezetek mellett az IRU-t elismeri az Egyházak Világszervezete és a Vatikán is.

Göttingen, 1981

A Németországban megrendezett III. Roma Világkongresszuson 28 ország több mint 600 küldötte és megfigyelője vett részt. Állásfoglalás született az indiai származás elismeréséről, valamint gyakorlati döntések születtek a porajmos kárpótlási ügyekben.

Serock, 1990

A lengyelországi IV. Roma Világkongresszuson 250 küldött vett részt. További lépések történtek a II. világháborús kárpótlások ügyében, valamint feladatul tűzték ki egy roma enciklopédia összeállítását. Az 1971-es I. Roma Világkongresszus emlékére április 8-át hivatalosan is a cigányság nemzeti ünnepének kiáltották ki. Az IRU elnökének Rajko Djuricot választják meg.

Prága, 2000

Az V. Roma Világkongresszuson Emil Šcukat prágai roma jogászt, a csehszlo-

ROMA-HELYZET HAZÁNKBAN

Pintér Sándor belügyminiszter interjút adott a Frankfurter Allgemeine Zeitung-nak

Az állami renden, a törvényeken kívül senki nem tud rendet teremteni, csupán anarchiába sodorja az országot – hangsúlyozta **Pintér Sándor** belügyminiszter a Frankfurter Allgemeine Zeitung című német konzervatív lap szerdai számában megjelent interjújában.

„A romák bért kapnak szociális segély helyett” címmel közölt interjújában Pintér Sándor arra a kérdésre válaszolva, hogy mennyire élnek biztonságban a cigányok Magyarországon és mekkora nyugalanságot keltenek még a Magyar Gárda, illetve utódszervezetei, emlékeztetett: szélsőjobboldali csoportok ideiglenesen meg akarták kérdőjelezni az állam erőszak-monopóliumát. Azt állították, hogy rendet akarnak teremteni, alapeszméjük azonban nem a rendteremtés, hanem a zavarkeltés volt. A kormány hivatalba lépésekor a szélsőséges jelenségek „elégge erősek” voltak, azóta viszont visszaszorultak, mert „törvényileg meghatároztuk, hogy mit lehet és mit nem”. Ennek során a törvényhozás bűncselekménynek minősítette

az állami erőszak-monopólium megsértését, és a döntés óta „hétézerről a tizedére csökkent” azoknak a száma, akik „álegyenruhák használatával felfordulást akarnak kelteni” – mondta Pintér, hozzátéve, hogy a helyzet javításához szükség volt bírósági döntésekre és „az állam határozott vezetésére” is.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy a cigány kisebbséget továbbra is éri-e zaklatás, Pintér egyebek között elmondta: „jelenleg nincsen olyan terület Magyarországon, ahol a cigány lakosságnak tartani kellene bármiféle gárdától vagy más egyéb szervezettől”.

Hozzátette: a rendőrség és a bíróságok határozottan fellépnek a kisebb súlyú bűncselekményekkel szemben

is. Korábban szabálysértésért gyakran pénzbírságot vetettek ki, amelyet az érintettek nem tudtak megfizetni. Most ezeknek a személyeknek „is tudomásul kell venni, hogy még a kis vétésekért is büntetés jár”. Ennek hatására a „tulajdon elleni bűncselekmények száma 30 százalékkal, helyenként 40 százalékkal csökkent” – fejtette ki.

Azzal kapcsolatban, hogy a kormány mit tesz a romákat kizsákmányoló uzsorások ellen, Pintér elmondta: módosították a jogszabályokat és több lehetőséget biztosítottak a rendőrség számára. A kormányzati intézkedések óta nagyjából ezer eljárás indult uzsorázás miatt – tette hozzá.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy alkalmaz-e a magyar rendőrség az etnikai kisebbségek foglalkoztatására vonatkozó kvótát, Pintér elmondta: nem támogatná a megoldás alkalmazását, és a vonatkozó törvények alapján nem is lehetséges ilyen kvóta bevezetése. A „mi eszközünk a rátermett fiatalok korai fejlesztése”, az érdeklődőket „már a közép-

iskolában kiválasztjuk és támogatjuk” – mondta.

A kormányzati foglalkoztatási programokat bemutatóva a belügyminiszter kiemelte: e programok a „szociális segély helyett munkabért” elve alapján épülnek fel. Hozzáfűzte: „sokan annyira igénytelenek, hogy rá kell szoktatni őket az igényes munkára és az igényes életre”. A segély helyett kiutalt fizetés révén a programok résztvevőit „rászoktatják arra, hogy nem támogatást kapnak, hanem munkabért, amelyért megdolgoznak és amelyet szabadon felhasználhatnak, de a jövedelmükből a kötelezettségeiket is teljesíteni kell” – mondta.

Azzal kapcsolatban, hogy vajon milyen esélyekkel rendelkeznek a cigány etnikai kisebbség tagjai a nyugati befektetők üzemeiben, Pintér kifejtette: „egy bizonyos képzettségi szint felett nem az a kérdés, hogy a munkavállaló tartozik-e valamely kisebbséghez, hanem az, hogy mennyire végzi jól a munkáját”.

mti
Hírehasználat

(MTI – Berlin, 2012.04.11.)

Az első roma a szlovák parlamentben

Peter Pollák az első roma származású képviselője a szlovák parlamentnek – az Egyszerű Emberek frakcióját erősíti. Elképzeléseiről kérdeztük őt.

– Pollák úr, Ön korábban más párt – a Híd jelöltlistáján is ott szerepelt, leg-

utóbb pedig az Egyszerű Emberek ajánlatát fogadta el. Mennyiben jelentett

más lehetőséget az ő ajánlatuk?

– Én mindenekelőtt a

romák ügye miatt léptem be a politikába. Ez a hozzám legközelebb álló ügy, még

ha mindezek mellett a szociálpolitika és az uniós alapok hatékony felhasználása is foglalkoztat – de a romák kérdése a szívügyem. A Híd-ban egy ideig dolgoztam is és ott voltam a jelöltlistájukon is, de nem kaptam olyan lehetőséget, mint **Igor Mato-victól** és az Egyszerű Emberektől. Ez egy egészen más lehetőség, és remélem, hogy felelősségteljesen leszek képes ezt felhasználni, nem csak a romák, de Szlovákia sikere érdekében is.

– Ez azt jelenti, hogy ön alakítja majd az Egyszerű Emberek roma-politikáját?

– A fő letéteményese szeretnék ennek a kérdésnek lenni a parlamentben, amennyiben én vagyok az egyedi képviselője ennek a kisebbségnek, logikus, hogy ezzel foglalkozzak. Ám professzionális szinten foglalkozom a szociális kérdésekkel és szociális szolgáltatások kérdéseivel, így ezzel is törődök majd, akárcsak a menedzsment, az uniós alapok felhasználásának kérdésével, így ezzel is foglalkozni szeretnék a parlamentben.

– Ön az első roma képviselő a parlamentben – milyen érzés ez?

– Ez... Ez olyan felelősségteljes érzés, de kellemesen felelősségteljes, miután ez a felelősségteljeség összekapcsolódik a romák és nem romák felőli felfokozott elvárásokkal azzal kapcsolatban, hogy milyen lesz a parlamenti szereplésem, milyen javaslatokat terjesztek majd elő. Tehát: kellemesen felelősségteljes és remélem, hogy az is marad a ciklus végéig.

– Az utolsó hetekben viszont ezt a kellemes érzést kellemetlen történések is megzavarhatták – elég csak Krasznahorka esetére gondolnunk – például Marián Kotleba és párttársai menetelesére. A politikai szféra pedig hallgatott ezzel kapcsolatban. Ön nem érezte

szükségét, hogy megszólaljon ezzel kapcsolatban?

– Igen... ezzel a tüzessel kapcsolatban csak azt mondhatom, hogy nagy valószínűséggel roma gyerekek voltak azok, akik miatt kigyulladt a vár, de abszolút nem érzem ezt etnikai kérdésnek, ennek nincs semmi

féle kapcsolata ezzel, hiszen ezek a gyerekek nyugodtan lehetnek volna magyar vagy szlovák gyerekek is. A véletlen folyamán roma gyerekek gyűjtötták meg a füvet, ezért nem látom értelmét az olyan spekulációknak, mely az egészet összekötik az etnikai kérdéssel. Ezek gyerekek voltak, akiknek nem állt szándékukban felgyújtani azt az épületet. A véletlen folyamán romák voltak, de éppen ezért nem akartam ezzel foglalkozni, hogy ne öntsek olajat a tűzre, ne akartam a kezére játszani a szélsőséges csoportoknak, hogy legyen mire reagálniuk. Ennek az eseménynek semmi köze az etnikumhoz, mint olyanhoz.

– A társadalom egy része viszont ezt összeköti, így látja...

– Tudom. Tudom, hogy így látja, mert sokan ezt így találják – akár a média, akár maga Kotleba is így tünteti fel, azonban még egyszer ismétlem – ennek az eseménynek, ennek a történetnek semmi köze az etnicitáshoz vagy ahhoz, hogy a ro-

mák valamit szándékosan fel akartak volna valamit gyűjtani. Ezek a gyerekek gyerekek voltak, az, hogy romák, az mellékes, az ügynek semmi köze az etnikai hovatarozáshoz.

– Képviselő úr, Ön szerint a romák kérdése az oktatási, szociális kérdés, a bel-

ügyminisztérium vagy az Egészségügyi Minisztérium ügye...?

– Minden kormány ügy tesz, mintha az egész kormány prioritása lenne... Ez nem lehet egy minisztérium prioritása, ez nem kizárólagosan az oktatásügy köré, nem egészségügyi vagy lakhatási kérdés. Ez egy összetett probléma és így is kell hozzáállni – s ami a megoldása szempontjából meghatározó, az az, hogy az összes felelős ember úgy álljon hozzá, hogy ez szlovákiai kérdés és nem romakérdés, mert ha ez az ügy megoldódik vagy elindul, úgy az egész társadalomra hatással lesz, nem csak a romákra. Egész Szlovákiának haszna lesz belőle, nem csak a romáknak. Ha mi megoldjuk ezt a kérdést, a romák nem függenek majd a szociális ellátó rendszertől, ha dolgoznak majd, úgy fizetik az adókat, járulékokat, nő az állam bevétele és csökkennek a kiadások. Ezért lenne logikus, ha a meghatározó emberek mint szlovákiai

kérdéshez állnának hozzá és nem a romák kérdéséhez, mert senki külföldről nem oldja meg helyettünk ezt az ügyet, azt magunknak kell megoldanunk itthon... Ha nem veszünk tudomást erről a problémáról, az egyben azt is jelenti, hogy az elmélyül. Semmilyen fal vagy szegregáció nem oldja meg ezt a kérdést...

– Mit gondol arról, hogy a II. Fico-kabinetben megszűnik a kisebbségekért felelős kormány-alelnöki poszt?

– A Radicová-kabinet alatt ennek a posztnak semmilyen kompetenciája sem volt a romákkal kapcsolatban. A Radicová-kabinet belépésével a romákat leválasztották erről a tisztségről, az azzal kapcsolatos jogköröket a szociális és családgazdasági minisztérium gyakorolta. A romákkal kapcsolatban tehát azt tudom mondani, hogy továbbra sem lesz emberünk a kormányban, továbbra is valamelyik minisztérium alá „tolnak be” bennünket. Ebben a tekintetben tehát nem látok különbséget a Radicová-kabinet és a Fico-kabinet között. Egy magasabb szemszögből szemlélve viszont, a kisebbségek szemszögből csak remélni tudom, hogy a tisztség megszüntetésével nem romlik majd a kisebbségek helyzete... Természetesen ennek a posztnak lett volna feladata a kisebbségi és emberi jogokat védelmezni, de gyenge kompetenciákkal rendelkezett. Éppen ezért úgy gondolom, hogy nem megszüntetni, de megerősíteni kellett volna e tisztséget, mivel Szlovákia multikulturális állam, a lakosság majd 20%-át teszik ki a különféle kisebbségek. Fontos lenne, hogy legyen egy ember a kormányon belül, akinek az a feladata, hogy gondoskodjék róla, hogy ők is otthon érezzék magukat Szlovákiában.

(parameter.sk. – vasik – 2012.04.22., fotó: SITA)

Jó gyakorlatok a Roma Koordinációs Tanács ülésén

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiában megfogalmazott célokhoz és beavatkozási területekhez köthető jó gyakorlatokat ismertettek a tagok a Roma Koordinációs Tanács (ROK-T) idej első ülésén, 2012. április 3-án, Budapesten. Az ülést **Balog Zoltán**, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára nyitotta meg, aki a résztvevőket tájékoztatta arról, hogy március 29-én ülésezett a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság, melynek feladata az ellenőrzés és a hatásvizsgálat szempontjainak kidolgozása lesz. Utána **Farkas**

mint a felzárkózáspolitikában érintett csoportok érdekeire vonatkozó információk és tapasztalatok kormányzati munkába történő közvetítésére, részt vegyen a Stratégia ellenőrzésében, valamint szerepet vállaljon a monitoring rendszer kidolgozásában.

A ROK-T idej első ülésén a tagok különböző, a felzárkózási stratégia célrendszerében is illeszkedő projektek végrehajtásából származó jó gyakorlatokat ismertették, amelyek elemzése kulcsfontosságú a Stratégia, valamint a Kormány és az ORÖ között megszületett keretmegállapodás ellenőrző rendszerének fejlesztéséhez, illetve melyek az Európai Unió kö-

építési, foglalkoztatási és lakhatási programot mutatnak be. Az ülésen ismertetett jó gyakorlatok között egyebek mellett helyet kapott a Magyarországi Evangélikus Egyház által működtetett Evangélikus Roma Szakkollégium, amely a Keresztény Roma Szakkollégium Hálózatának nyíregyházi tagja, a Boldog Ceferino Alapítvány baromfi-programja, vagy a Nyílt Társadalom Alapítvány Kiskőrösön, Pécsen, Szarvason és Szikszón működő közösségi anyaklub-hálózata; a Szegénység Ellenes Hálózat Alapítvány pedig kistérségi közoktatásfejlesztési és lakhatási programjairól számolt be.

A Roma Koordinációs Tanács a társadalmi koordináció fóruma: míg a Tanács elnöke a közigazgatási és igazságügyi miniszter, társelnöke az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) elnöke, alelnökei a társadalmi felzárkózásért felelős és a kisebbségi ügyekért felelős államtitkárok, a Tanács tagjai széles körben reprezentálják a civil- és egyházi és szakértői szférát a felzárkózáspolitikában szerepet vállaló egyházi- és civil szer-

vezetek aktív részvételén keresztül.

A ROK-T tagjai kiemelkedő munkát végeznek a társadalmi felzárkózás és a cigány-magyar együttélés előmozdítása érdekében. A Tanács tavaly szeptember végi megalakulásával vette kezdetét a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia közel két hónapig tartó társadalmi egyeztetése. A 2011 novemberében Magyarország Kormánya által egyhangúlag elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia egyik legfőbb célja, hogy összehangolja a szegénység csökkentését célzó hazai stratégiai tervek és intézkedéseket. Ennek érdekében a Stratégia integrálja az Európa 2020 Stratégia Nemzeti Reformprogramjának szegénység csökkentését szolgáló célkitűzéseit, valamint a Kormány és az Országos Roma Önkormányzat között létrejött keretmegállapodásban foglalt célokat.

Budapest, 2012. április 3.

Közigazgatási és
Igazságügyi Minisztérium
Társadalmi Felzárkózásért
Felelő Államtitkárság
Sajtóiroda

Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke számolt be az idej évben megvalósuló felzárkózási programokról.

A tavaly szeptemberben kormányhatározattal életre hívott grémium feladata, hogy a cigány népesség hatékony felzárkózásának előmozdítása érdekében színteret biztosítson a párbeszédre és az együttműködésre, vala-

vetkező tervezési időszakára nézve számos tanulsággal szolgálhatnak. Az ülésen megalakították a ROK-T gyerekesély-programmal közös Indikátor Munkacsoportját is.

A ROK-T civil szervezeteket, egyházakat, nemzeti önkormányzatokat és települési önkormányzatokat képviselő tagjai számos egyedi oktatási, közösség-

Heteken belül nyilvánosságra hozza a nemzeti romastratégiák elemzését a Bizottság

Járóka Livia sajtóközleménye

Az Európai Bizottság 2013-as tervezett munkaprogramjáról számolt be Viviane Reding alapvető jogokért és uniós polgárságért felelős biztos az Európai Parlament Női és Esélyegyenlőségi Bizottsága előtt. Járóka Livia fideszes EP-képviselő, a szakbizottság alelnöke a nemzeti romaintegrációs stratégiák pénzügyi megvalósíthatóságáról, és a szegénységellenes uniós programok fenntarthatóságáról kérdezte a biztost.

Viviane Reding, az Európai Bizottság alelnöke az Európai Parlament Női és Esélyegyenlőségi Bizottsága előtt számolt be az Európai Bizottság 2013-ra tervezett munkaprogramjáról. Járóka Livia fideszes EP-képviselő, a romák társadalmi befogadását célzó európai uniós stratégia európai parlamenti jelentéstevő-

je arról kérdezte a biztost, hogy a tagállami romaintegrációs stratégiák folyamatban lévő felülvizsgálata során, az Európai Bizottság hangsúlyt helyez-e a tervek pénzügyi megvalósíthatóságának elemzésére és igyekszik-e biztosítani a szegénységellenes és társadalmi befogadással kapcsolatos programok fenntarthatóságát az európai gazdaság gyengélkedése idején is. Válaszában Reding példaként említette a civilszervezetek és a határon átnyúló együttműködések bevonását, és elmondta, hogy a programok finanszírozása több lábon áll, így a társadalmi befogadás költségvetése biztosítva lesz, a programok pedig folytatódnak.

A biztos megerősítette továbbá, hogy a nemzeti stratégiákról szóló elemzését heteken belül nyilvánosságra hozza majd a Bizottság, azt követően pedig szoros ellenőrzésnek vetik alá a tagállamokat, biztosítandó, hogy a ráfordítások a megfelelő hatást érik el.

Brüsszel, 2012. április 24.

Bizalom és munka

Sikeresen lezárultak a „Bizalom és munka” program első, elméleti képzései. Ennek kapcsán ünnepélyes keretek között – a munkaerőpiacon jelentős hátránnyal induló – tréningen résztvevők

április 3-4-én vehették át a tanúsítványokat Szolnokon és Tiszaroffon. A résztvevők kiváló teljesítményt nyújtottak, az oklevél igazolja, hogy a résztvevők elsajátították az elméleti tanfolyam

ismereteit, részt vettek motivációs tréningben, életviteli tanácsokat kaptak, valamint a munkaerőpiaci érvényesüléshez szükséges tudást is megszerezték.

Ahogy Gerő Ildikó, a Türr István Képző és Kutató Központ Debreceni Igazga-

tóság igazgatója fogalmazott: a résztvevők bizonyították tettrekészségüket, cselekedni- és tenni akarásukat az életkörülmények és foglalkoztatási esélyeik jobbítása érdekében.

(LD)

Közösen dolgoznak az integráción

2012. április 10-én, az URBACT ROMA-NET program keretében invitálták közös tapasztalatcserére a helyi támogató csoportokat Nagykállón.

Nagykálló összlakosságának 10–15 százaléka vallja magát roma származásúnak, emiatt fontos, hogy olyan programokat találjunk ki itt helyben, amivel munkát, megélhetést és jövőképet tudunk kínálni számukra – mondta el **Dr. Török László**, Nagykálló város jegyzője azon a találkozón, amelyen a Roma-net program helyi megvalósításában feladatot vállalók tanácskoztak. „Az Európai Unióba való belépés egyik nagy eredménye, hogy lehetőséget ad tapasztalatcserékre, jó gyakorlatok átadására és átvételére, és természetesen hasonló célok esetén a hatékonyabb összefogásra. Nagykálló fejlődésének is új irányokat, tágabb lehetőségeket nyújthatnak ezek a megbeszélések, konferenciák, hiszen városunkban a helyi gazdaság erősítése mellett kiemelt hangsúlyt kell, hogy kapjon a roma lakosság sikeres társadalmi integrációja.” – mondta a jegyző.

A program nemzetközi, de a találkozó résztvevői olyan előadásokat hallgattak meg, amelyek a Nagykállóban megvalósítható tervek kidolgozásához és kidolgozásához nyújtanak segítséget. Az elhangzott előadások jól mutatják azokat az irányokat, amelyekben az önkormányzat szakemberei is gondolkodnak. Így a résztvevők előadást hallhattak a szociális gazdaságról, emellett szó esett még a roma családok, roma gyerekek bevonásával kapcsolatos tapasztalatokról, az ún. jó gyakorlatokról, valamint a célcsoport lakhatási körülményei is témát szolgáltattak a jelenlévőknek.

Háttér

Nagykálló nemrégén lépett a Roma-Net partnerek sorába. Nagykálló kisváros, Magyarország északkeleti csücskében fekszik, nem messze a román és az ukrán határtól. Népessége 10.151 fő. Kistérségi központja a megyeszékhely, Nyíregyháza közvetlen szomszédságában található, amelynek 120.000 lakosa van, és a gazdasági és közigazgatási központ szerepét tölti be. Gazdasági életének jellemző területei a mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és a könnyűipar. A munkanélküliség és az alacsony aktivitási szint súlyos probléma, lévén, hogy a lakosságnak csaknem 2/3 része a gazdaságilag inaktív kategóriába tartozik, az aktív népességnek pedig 1/6 része munkanélküli. A közszolgáltatások színvonala magas, a közösségi infrastruktúra jól fejlett. A város az utóbbi esztendőben dinamikus fejlődésen ment keresztül, több mint 40 fejlesztési projektet hajtott végre, melyeknek összértéke meghaladja a 15 millió eurót.

Nagykálló lakosságának körülbelül 13–15 %-a roma, vagyis 1300–1500 fő. Általános életszínvonaluk jóval elmarad a város átlagától. A roma népesség előtt álló legfőbb kihívások az alábbiak:

Connecting cities
Building successes

- Szegényes életkörülmények
- Szegregált lakóhelyek
- Alacsony iskolázottság
- Nagyon nagyarányú munkanélküliség

Nagyon nagyarányú munkanélküliség – jóval a város átlaga felett. Nagykállóban a romák többségének fő jövedelemforrása a szociális segély és a nem hivatalos munkaerőpiacon vállalt alkalmi munka. Mivel a munkából, illetve a szociális segélyből és az alkalmi munkából származó jövedelem közel azonos (és bizonyos esetekben a munkavégzés akár a juttatások elvesztésével is járhat), aligha ösztönzi őket bármi is a munkára.

Ami azokat a romákat illeti, akik dolgozni akarnak:

- hiányoznak a szükséges ismereteik, képességeik és munkatapasztalataik;
- közülük többen maradnak ki a munkából, mint a helyi lakosság többi részéhez tartozók közül;
- komoly diszkrimináció nyilvánul meg velük szemben a potenciális munkaadók részéről.

Az alacsony iskolázottsági szint az egymást követő generációkban újratermelődik, és a gyermekek olyan családokban nőnek fel, ahol a felnőttek nem dolgoznak.

Nagykálló Város Önkormányzatának még 2011 júliusában nyílt lehetősége arra, hogy csatlakozzon a nemzetközi Urbact II Roma-Net programhoz. A Roma-Net egy kilenc európai városból álló partnerségi hálózat, melynek célja, hogy megoldást találjon a városok határain belül élő roma közösségek kirekesztése ellen. Ehhez csatlakozott Nagykálló és Budapest Magyarországból, Udine és Bologna Olaszországból, Karvina Csehországból, Almería és Torrent Spanyolországból, Glasgow az Egyesült Királyságból, valamint Kassa városa Szlovákiából.

További információk:

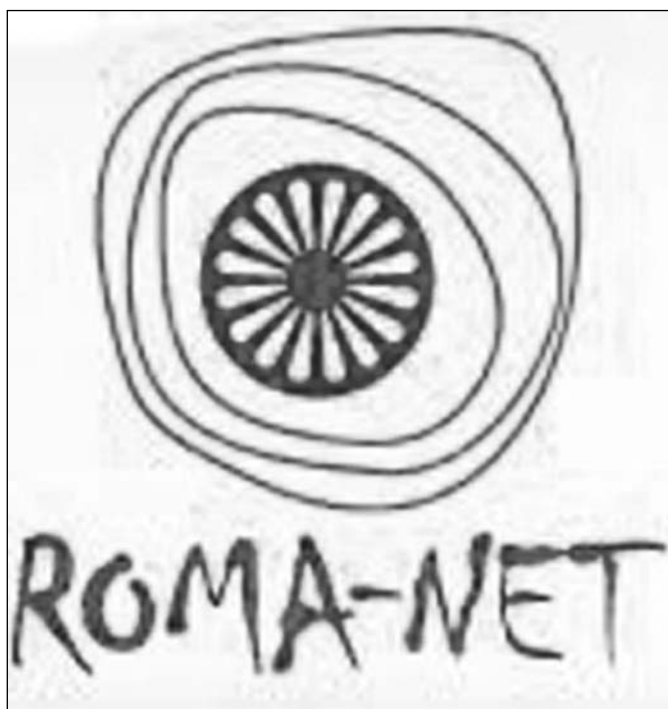
<http://nagykallo.hu>

Diósi Marianna projektasszisztens: diomar7@gmail.com

URBACT II.

Az URBACT egy európai tanulmányi és tapasztalat-cserén alapuló, a fenntartható városi fejlődés elősegítését célzó program. A városok számára lehetővé teszi, hogy a legfőbb városi kihívásokra közösen dolgozzák ki a válaszokat és segítséget nyújtsanak nekik abban, hogy gyakorlati, új és fenntartható megoldásokat találjanak, figyelembe véve a gazdasági, szociális és környezetvédelmi szempontokat is, miközben megerősíti az egyre komplexebb társadalmi változásokkal szembesülő városok központi szerepét.

Az URBACT segíti a városokat abban, hogy olyan új és fenntartható gyakorlati megoldásokat alakítsanak ki, amelyek integrálják a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziót. Az URBACT lehetővé teszi a városok számára, hogy Európa-szerte megosszák a legjobb gyakorlati példákat és tapasztalatokat minden, várospolitikában érintett szakemberrel. Az URBACT 300 várost, 29 országot és 5.000 aktív résztvevőt jelent.

A Roma-Net URBACT II projekt egy kilenc európai várost tömörítő nemzetközi hálózat, amelyben a Fővárosi Önkormányzat, mint vezető partner vesz részt.

Az URBAN Közösségi Kezdeményezés nyomán létrejött URBACT II (2007-13) operatív program az Európai Területi Együttműködések keretein belül az európai városok közötti tapasztalat-cserét és tudás terjesztését célozza a fenntartható városfejlesztés elősegítése érdekében, és az így szerzett tudással a városi célokra fordított EU-támogatások hatékonyabb felhasználását hivatott elősegíteni. Az URBACT II. (2007-2013) program 56 projektjének megvalósításában 29 ország 500 városa vesz részt a Helyi Támogató Csoportok 7000 aktív résztvevőjének segítségével.

A 2007-ben kiírt első pályázati felhívási körben nyert projektek közül összesen 28 valósult meg 2008 és 2011 között. A második felhívási kör 9 projektje 2009-ben indult és 2012-ben zárja tevékenységét. E körben két pro-

jektet vezet magyarországi leadpartner, a Roma-Net projekt Budapest, a SURE projekt Eger irányítása alatt valósul meg. A 2011-ben kiírt harmadik pályázati körben nyert 19 projekt 2012 májusában kezdte meg tevékenységét, amelyek közül a RE-Block projekt magyar irányítással, Budapest XVIII. kerületének vezetésével valósul meg.

Az URBACT projektekben résztvevő partnervárosok az URBACT programban meghatározott kilenc témakörben működnek együtt:

- Leszakadó városrészek
- Innováció és kreativitás
- Nagyvárosi kormányzás
- Humántőke és vállalkozások
- Minőségi fenntartható élet
- Kikötő városok
- Kulturális örökség és városfejlesztés
- Aktív bevonás, részvétel
- Alacsony CO2 kibocsátású városi környezetek

Az URBACT program az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a tagállamok közös finanszírozásában valósul meg.

Cigánypasztorációs Műhely Program

2012. I. félév

2012. május 9.

Kezdés: 18 óra

Helyszín: Jezsuita Rend Párbeszéd Háza Budapest,
VIII. ker. Horánszky u. 20.

Bemutatkozik a Miskolci Görögkatolikus Cigány
Szakkollégium

Meghívott vendégeink: **Makkai László** igazgató
és a szakkollégium diákjai

2012. június 6.

Kezdés: 18 óra

Helyszín: Jezsuita Rend Párbeszéd Háza
Budapest, VIII. ker. Horánszky u. 20.

Szolgálat a kerecsendi cigány családok között
Meghívott vendégünk: **E. Román Kata**
szerkesztőségvezető (Magyar Katolikus Rádió)

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

A Műhely vezetői: **P. Hofher József SJ**
és **Szabóné Kármán Judit** romológus,
egyetemi oktató

Beszélő paletták

A roma kultúra napjához és a nemzetközi roma naphoz kapcsolódóan „Beszélő Paletták” című kiállítás nyílt kortárs és modern roma képzőművészet harmincegy képviselőjének összesen 103 alkotásából. A tárlat rendhagyó helyszínen, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságán tekinthető meg.

Az 2012. április 3-án megnyitón köszöntőt mondott **Balog Zoltán** társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, a kiállítást megnyitotta **Szentandrassy István**, Kossuth-díjas festőművész. Közreműködött **Kathy-Horváth Lajos** érdekes művész (hegedű), **Nyári Oszkár** színművész (vers).

A tárlat megtekinthető:

1054 Budapest, Báthory utca 10. IV. emelet

A miniszter az Államtitkárság folyosóin, a helyettes államtitkár irodájában, valamint az államtitkársági tárgyalóban elhelyezett festményeket mutatja be a tárlatvezetésen. A hely szűkösége miatt korlátozott számban van lehetőség a látogatók fogadására, így a tárlatvezetésen való részvétel előzetes regisztrációhoz kötött. Részvételi szándékát a miniszter-itarlatvezetes@gmail.com e-mail címen jelezheti. A regisztrációhoz teljes név megadása szükséges, a belépés személyi igazolvány felmutatásával válik lehetségessé (gyermekek esetén elegendő a gyermek és a szülő nevének együttes meg-

adása a regisztrációs e-mailben), egyszeri alkalommal. A regisztráció kizárólag az e-mailes visszajelzés felmutatásával érvényes. Megértésüket köszönjük!

Időpont: 2012. június 16. 21:00

További információk a miniszteri programmal kapcsolatban:

Tel.: +36-1-795-1235; 06-30-832-6611

E-mail: sajto@emmi.gov.hu

Budapest Folk Fest 2012

Lukács Miklós– Balogh Kálmán cimbalomduó

Assisi Szent Ferenc Templom
(1092 Budapest, Bakáts tér 13.)
2012. május 12. 20:00 óra

A cimbalom újra reneszánszát éli, köszönhetően olyan művészeknek, mint a mai koncert két főszereplője, **Lukács Miklós** és **Balogh Kálmán**. Ennek ellenére, ritka, hogy cimbalomduókat hallhassunk. Bár Balogh Kálmán és Lukács Miklós külön-külön gyakran szerepelnek duóban, együtt

azonban csak az utóbbi években. Ebből a zenei társulásból született meg lemezük, a Cimbalomduó is.

A műsoron elsősorban Lukács Miklós olyan kompozíciói, átiratai szerepelnek, amelynek alapját Balogh Kálmán által javasolt népzenei források adják. A páros a magyar és román cimbalmozás „fellegvárainak” játéktípusa (Szatmár, Székelyföld), valamint olyan híres cimbalmosok, mint például a soproni Tendl Pál előadásmódjából kiindulva építették fel a produkciót.

Egymásra találásuk azért is érdekes, mert bár eltérő szakmai pályán mozognak, mégis sok hasonlóság fedezhető fel karrierjükben. Balogh Kálmán az elmúlt több mint 20 év során számtalanszor muzsikált együtt a legjobb magyarországi népzeneészekkel, miközben rendszeresen tett kirándulást a klasszikus, dzsessz és rock zenében itthon és külföldön egyaránt. Lukács Miklós szintén többféle zenei műfajba is belemerült, elsősorban a dzsesszbe – hisz a Dresch Quartet tagja – és az etnozenébe. A tavalyi Womex nyitókoncertjének egyik ünnepelt szereplői voltak Dániában. A koncert vendége **Dresch Mihály** lesz, jelenléte további izgalmas zenei élményekkel kecsegtet.

(Forrás: fono.hu)

Shira u'tfila – Palya Bea szefárd est

Művészetek Palotája
(Budapest 1095)
Komor Marcell u. 1.)

**Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem**

2012. május 09.
19:30–22:00 óra

Az énekes és oudművész **Stefan Sablic** által alapított Shira u'tfila egy több népcsoportot és hitvi-

lágot felölelő együttes, amelyet a zsidó-spanyol, ottomán-török, arab és balkáni zenei hagyományok sokszínűsége és gazdagsága ihletett. Az együttes szenvedélyesen egyít egymással a klasszikus tradíciók terén szerzett tudását és azok megőrzése iránti elkötelezettségét az improvizációra való hajlamával és integráló képességével. Ezen az estén a szefárd zene iránt ugyancsak elkötelezett **Palya Bea** csatlakozik hozzájuk, akinek sokszínű pályáján a népzene, a közép- és kelet-európai gyökerekből táplálkozó világzene és a jazz mellett a szefárd zene is egy sarokpont már egy ideje. Ezt a különleges kultúrát értelemyszerűen a női oldal érzékeny bemutatásával világítja át, és előadói talentumát ismerve valóban kihagyhatatlan estnek nézünk elébe.

A Cinka Panna Cigány Színház bemutatja **Gazdag Péter: Indul a dzsumbuj**

Felolvasó színházi délután 2012. május 22. (kedd) 15:00 óra

SZEREPLŐK:

Árpi (Renáta főbérője): Habány Tamás
Renáta (Árpi albérője): Tóth Szilvia
Gabi (Kilakoltatott): Lacza Edit
Vargáné (Renáta anyósa): Jónás Judit
Mari (Árpi felesége): Ferencz Gabriella

RENDEZTE: Balog János, Jónás Judit
Rendező asszisztens: Habány Tamás
Díszlet és jelmeztervező: Werner József

Helyszín: Rajkó Oktatási és Művészeti Szakiskola
(1074. Budapest, Rottenbiller utca 16-22.)

Jegy ár: 1000,-Ft

Jegyet kizárólag e-mailen való visszajelzéssel lehet venni.

Visszajelzési cím: cinkapannaciganyaszinhaz@index.hu

Határidő: 2012. május 21. 18:00.

A szabad helyeket a Petőfi Sándor Általános Iskola

Musical stúdió osztály tanulói, foglalják el.

„A IX. kerületi Illatos úti „Dzsumbuj” néven elhíresült lakópark/szegénységi rezervátum egyik lakásában vagyunk, ahol Árpi és Mari, egy középkorú cigány házaspár épp befogadta négy gyerekével Renátát, az egyik szomszéd lakásból kilakoltatott cigány anyát anyjával, Vargánéval együtt. Ez a „befogadás” elvileg néhány napig tartana, amíg Renáta meg tudja oldani a helyzetét. A történet viszont azzal kezdő-

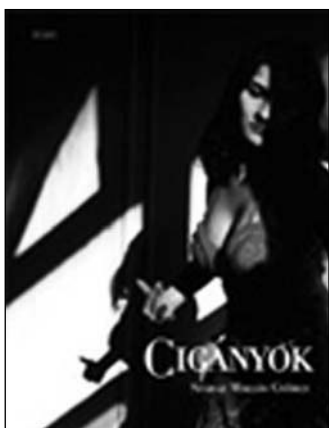
dik, hogy a „főbérőjük”, Árpi frissen értesül arról, hogy őket is nemsokára kilakoltatják. Árpi fel van háborodva az általa igazságtalannak minősített intézkedés hallatán, és mindent elkövet annak megakadályozására. Főleg egy cigány képviselő és ingatlanügynök rokonát mozgósítja, aki-ben mindannyian kénytelenek bízni. Többen is megfordulnak a lakásban, nemsokára még többen letelepednek, egy hajléktalan nőt leszámítva, aki a darab időtartama alatt megőrül. Egy szerelmespár és egy középkorú férfi is „befogadottak” lesznek. Egy, a kilakoltatás elleni tüntetés kezdeményezése is megindul, végül mégis elsikkad, és lassan mindenki beletörődik a kilakoltatásba. A darab végére megjelenik az addig elrettentő példaként emlegetett, Duna parti hajléktalantanyán élő Király, apja halálhírével. Nemsokára elszállingóznak az emberek, és jönnek a kilakoltatók, Renátáék.”

A könyvek szeretete

Amikor olvasunk egy könyvet, újra láthatjuk a szülőfalunkat körülölelő tájakat, ismeretlen emberek bőrébe bújhatunk, izgulhatunk a hőért, mi is megvívhatunk az el-lenséggel.

Ön is szeret olvasni? Az alábbi könyvek számos témát érintenek. Kultúrák találko-zása ez, legyen szó zenéről, hagyományról, meséről...

Cigányok

A könyv a cigányság sorsát, történetét dolgozza fel. Nem a magyar cigányo-két, hanem a Föld romáit. Körülbelül egy évezredet ölel fel ez a história. Termé-szetesen benne a magyarság részét képező cigányság, a magyar roma társadalom különböző csoportjait alko-tó emberek története is. És benne a többi roma. Gita-nók, romák, oláh cigányok – Andalúziától Oroszor-

szágig. Nem tudományos munka ez – hiszen szépíró írja –, reméljük, mégis valami újat hoz. A szerző nem leereszkedő barátsággal, képmutató sajnálkozással, nem haraggal és nem elzárkózással, nem is a szociológus, kultúrantropoló-gus kötelező szenvtelenségével ír a témáról. Nem belülről, de nem is egészen kívülről: hiszen emberekről ír. Akik sze-rethetők és gyűlölhethetők. Akik szerethetők, pedig rosszak, és gyűlölhethetők, pedig jók. Csak nem ismerjük őket. Nem is akarjuk megismerni őket? Olykor úgy tűnik, a falak, melyek elválasztanak minket, állnak. Kit, kitől? Minket tőlük? Őket tőlünk? Minket egymástól? A könyv – bő szövege ellenére is – inkább album. Tele fotóművészek remek képeivel.

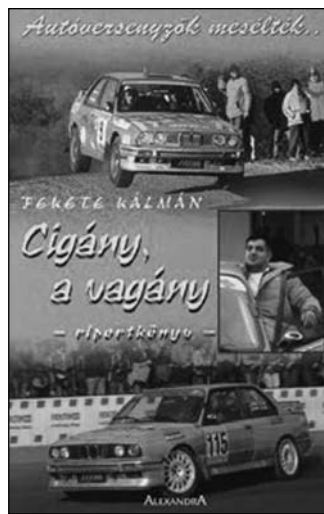
A Cigányok szerzője: **Száraz Miklós György**.

Részlet a szerző előszavából:

„Eszembe juthatna falusi gyerekkorom néhány esete, a cigánysor, ahol rendszeresen megkergettek minket, szurtos kölyköket – a szurtos kölykök. Eszembe juthatna az a nagyon szép és nagyon-nagyon komoly kislány is, aki cigány szüleiével együtt a Petőfi utca egyik takaros kőhá-zában lakott Felvidékről elűzött magyar, Erdélyből menekült székely, kitelepítést átvészelő sváb családok, vagyis csupa nem cigány ember között. Úgy éltek, úgy beszéltek, úgy dolgoztak, úgy öltözködtek, mint mi, mint akármely más, mégis mindenki tudta, hogy cigányok. Szerelmesek vol-tunk abba a szép és komoly lányba, bódult legyekként kóvályogtunk gyerekcimborámmal a házuk körül. Maig tudom a nevét, holott egyetlen-egyszer sem állt szóba velem. Ha meglátott, lehajította a fejét, elkerült, átment az utca másik oldalára. Talán azért is, mert az édesapja úgy óvta, úgy figyelte, ahogyan egyetlen más ismerős lányt sem vigyáztak a szülei. Bőrük barnasága, sötét hajuk olajos fénye mellett talán éppen ez külön-böztette meg őket. A különös féltés. Gyerekként nem hiszem, hogy értet-tem, átéreztem ezt, de észrevettem, hiszen máig emlékszem. Hogy mire?

Nem is tudom. Semmi eseményre. Semmi rosszra. Csak a cselekménytelen drámára. A mozgásukra. Annak a kis családnak minden tagja úgy moz-gott, mintha tojásokon járna, mintha csurig telt pohár lenne a kezében. Mintha az egész világ őket figyelné. Évtizedek távolából azt remélem, meg tudták védeni a világukat. Azt veszem észre, hogy visszamenőleg is szurkolok nekik, aggódom értük...”

Cigány a vagány

Nagyon kevesen lopták be magukat olyan mélyen a ralipályák közönségének szívébe, mint Cigány, aki zöld Zsigulijával, később Ladájával elnyerte a lehető legnagyobb, legmagasabbra emelő „díjat”: a nézők ki-emelt figyelmét, a népsze-rűség láthatatlan, de tán örökké csillogó serlegét. Még a bulvármédia sem te-remt gyorsabban és látvá-nyosabban sztárt egy autó-versenyzőből, mint maga a közönség. Hisz szájról-száj-ra terjed annak a neve, aki

egy-egy vakmerő, őrijító, adrenalinbomba kanyarmutatvány-nyal verseng a nagyérdemű kegyeiért. Hát még akkor, ha ezt a magyar rali most már örökös és nagybecsű autómárkájá-val, a Ladával teszi. Manapság pedig egy még mindig „csak” hátulhajtós, gyönyörű, igazán dögös, ugyancsak zöld BMW-vel. Cigi az, aki összekötő kapocs a rockzene és a rali között: Nagy Feró örökös roadja... Cigány mutatványis-kolája honosította meg az új magyar ralinyelv közkedvelté vált fordulátát, a „bevállalást”. Mert ő aztán bevállalós: kor-szakainak különféle zöld autóit úgy várták a pályák zárando-kai, mint a messiást, egyfajta transzba kerülve pusztán már attól, hogy a ralilistán megpillantották a nevét. Ő pedig már pályafutása kezdetén bemutatta a tetőn átfordulás valamen-nyi látványos – garantáltan kasznicserét eredményező – ele-mét. S az, aki ezt ép bőrrel megússza... az a nézőtábor mér-céje szerint már beavatott.

A Cigány a vagány könyv szerzője **Fekete Kálmán**.

Cigánylabirintus

Ennek a könyvnek Te vagy a főhőse. A szerencse segítségével Te alakítod sorsodat, Te döntöd el, kivel barátkozol, merre mész tovább. A Te bátorságod, vágyaid, fantáziád is irányítja a történetet. Nem a szokásos módon kell olvasni a könyvet: oldalszámokat nem találsz, a hosszabb-rövidebb bekezdések viselnek számokat egytől négyszázig. Ezek között előre-hátra lapozgatva kell haladnod döntéseidnek avagy az utasításoknak megfelelően. Sokszor olvasod majd: Dobj egy kockával! Szerencsédet teszed ilyen-

kor próbára. A való élet véletlenjeit, esélyeit helyettesíti a hatoldalú dobókocka; használd, és kövesd a sorsodat! Egy roma fiú bőrébe kell bújni, átélned mindennapjait, boldogulni az ő körülményei között. Az ő szemén keresztül ismerheted meg a világot, amelyben élnie kell. Nincs egyetlen helyes út, de a neked tetszőt is csak többszöri próbálkozásra találod meg. Sokszor ér majd csalódás, ne keseredj el, vágj neki újra. Sok szerencsét!

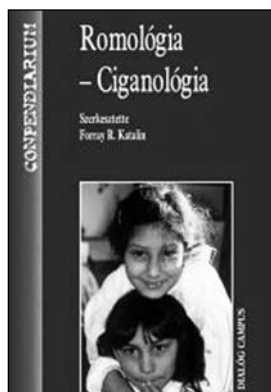
A Cigánylabirintus szerzője **Nyári Gábor és Kárdos Péter**.

Mi vagyunk a romani nép

Ebben a könyvben Ian Hancock professzor újabb bizonyítékkal támasztja alá a jól ismert kifejezés igazságát: Egység a különbözőségben. Beszél a romanik történelméről, az Indiából történt eredeti kivándorlástól a jelenkori menekültáradatokig. Arról is ír, hogy milyen erősen őrzi a romani élet az indiai kulturális örökséget. Bevezeti az olvasót a romani kultúra, szokások és rítusok rejtelseibe, amelyek egyszerre szemléltetik a romani élet változatosságát és közös mivoltát. Hancock professzor a romani történelem sötét oldalát is bemutatja. Tárgyalja a Romániában rabszolgasorban töltött évszázadokat és azt, hogy ennek milyen rettenetes, máig tartó hatása van sok romani emberre. Arra is rámutat, hogy a romanik a világ más tájain is sínylődtek rabszolgaságban, végeztek kényszer-munkát. Megvizsgálja a nácik által megkísérelt romani népiertást, amely – csakúgy, mint a rabszolgaság élménye – a mai napig kihat a romanik életére. Részletesen tárgyalja a cigányellenesség, a cigánygyűlölet okait, különös tekintettel – a cigányokról kialakult sztereotip képzetek szerepére. Hancock professzor könyve bevezetést nyújt az olvasónak a romani életbe és szokásokba kimondottan kézikönyvnek készült a romanikkal hivatásszerűen kapcsolatban álló közép- és kelet-európai tanárok, szociális munkások, orvosok és mások számára – írja Ken Lee (Newcastle-i Egyetem, Ausztrália).

A könyv szerzője: **Hancock Ian**.

Romológia–ciganológia

„A romológia nem diszciplináris, nem egy tudományág köré szervezett oktatás: inkább olyan, amelynek kereteit a tartalom szabja meg. Tantárgycsoportjai, kurzusai több tudományterületet reprezentálnak, másképpen fogalmazva a cigány nép világa újabb és újabb tudományos megközelítésekkel bontakozik ki az olvasók előtt. Mindez együtt sem jelenítheti meg teljességgel a népcsoport egészének összetett való-

ságát, legfeljebb törekedhetünk arra, hogy minél több szempontból ismerjük meg ezt a valóságot. Tanulmánykötetünk összeállítása során két célt tartottunk szem előtt. Olyan gyűjteményt állítottunk össze, amelyet tanulmányaikhoz felhasználhatnak főiskolák, egyetemek e tárgy iránt érdeklődő vagy éppen ez irányú tanulmányokat végző diákjai, a közoktatásban dolgozó pedagógusok munkájuk vagy továbbképzésük során, illetve minden más potenciális olvasó, aki érdeklődik a cigányság problémavilága iránt. A gyűjtemény már működő romológia specializáció főbb tantárgycsoportjait, kurzusait jeleníti meg.”

A könyv szerzője: **Forray R. Katalin**.

Az Alexandra, a Helikon, az Oziris és a Pont Kiadó gondozásában megjelent könyvekből válogattunk.

A magyarországi cigányság története

Történelem a cigánykutatás tükrében, 1890–2008

A kötet tankönyvszerű összefoglalása mindannak, amit manapság a magyarországi cigányság életéről és történelméről tudnak – tudni vélnek – a társadalomtudományokban. Ezen ismeretek egy részének összeszedése igazi leletmentés, mivel gyakran már a szűkebben vett szakma által is elfeledett (vagy igazán soha meg nem ismert) szerzők műveiről van szó. A másik részét pedig nem lehet elégszer megismételni, mivel a román kutatása során nyert tudományos ismeretek, tényekkel és adatokkal alátámasztott megállapítások sem voltak képesek kiszorítani a közgondolkodásból a szívos legendákat és előítéletes sztereotípiákat. Ennek persze részben az az oka, hogy a társadalomtudósok sem szentek, akik mentesek az előítéletektől és elfogultságoktól – csak talán profibb módon tudják ezeket az előítéleteket, mai divatkifejezéssel élve, kommunikálni. A könyvből az is láthatóvá válik, hogy a cigányokról tett megállapítások – hangsúlyosan beleértve a „tudományos megállapításokat” is – igen gyakran többet mondanak a nem cigányokról, arról a – nem románok által meghatározott – világról, amelyben ezek a megállapítások születtek.

A könyv szerzője: **Dupcsik Csaba**.

Szapu Magda:

Halotti szokások (1. rész)

A halotti szokások alkalomhoz, helyhez, időpont-hoz kötöttek, racionális és irracionális tudást tükröznek, bizonyos cselekedeteket, viselkedési normákat, szentenciaszerű közléseket szabályoznak a szájhagyományozás és a gyakorlat szintjén. Pontos megjelölés a csoport és tagjainak feladatait, az idegenek és a hozzátartozók – nemek szerint is megkülönböztetett – tevékenységi körét. A mindennap élet rendkívüli eseményei – adott esetben a közösség egyik tekintélyes tagjának az elvesztése – megőrzi és aktualizálja a hagyományokat, s ha a gyakorlat még eleven, hitjellegük megmarad. A haláleset a csoport minden tagját érinti.

Az oláh cigányok körében a szokáskörrel, a kapcsolatos teendőkről nem könnyű anyagot gyűjteni. A halotról való nagyfokú félelem és a halott iránt érzett tisztelet egyes érzelmei nagymértékben megnehezítik ezt. Talán nem érdektelen elemzés alá venni a gyűjtés különböző időpontjaiban nyert anyag mennyiségét, és azt, hogy a közlések mely témaköröket érintették bővebben. Már az első adatközlésekből kiderült a szokáskör váza, tisztázódtak az időpontok is. E közlések azonban csak általánosságban érintették a szokásanyagot; az apróbb részletek, a tilalmak, előírások, a kötelező – egy-egy szokás-elemet kísérő – cselekmények hiányoztak a közlésből. A túlvilági képzetek a pokolbéli szenvedések részletein túl alig kerültek a felszínre. Részletesebb a halotti mel-

léklet, a gyász, s a visszajáró halottal kapcsolatos tényanyag, ám a virrasztás menete, a feladatkörök ellátása, a virrasztók helye, a kötelező viselkedési formái, bizonyos normák betartása, hasonlóan a temetés részletei, az összefüggések csak a virrasztáson és a temetésen való részvétel után derültek ki.

A cigányok halotti szokásaival kapcsolatos anyag időben nehezen behatárolható; az emlékezet-örizte ele-

„Az ördög a haldokló előtt ördög alakban jelenik meg. Azt csak ő látja. Amikor a lábánál van, akkor még él. A halott észreveszi, csak nem tud beszélni, elveszi a hangot, mutatni se tud. Csak elkövesedik a szeme. Akkor már látja (az ördög). És akkor becsapja az ördög a halottat, úgy csapja be – nem jó, hogyha van egy beteg és adok neki állandóan tablettát meg vizet, mert avval csapja be –, ugyanavvá változik,

„A halál nagy, magos és meg van neki itt kötve az ajka. Abból lesz, aki rossz halott volt, akinek nagy bűne volt. Azt nem veszi be a mennyország. A halál megjelenik a haldoklónak. Rög-tön mondta a férjem is, hogy én meghalok, nem látod, hogy én már meg vagyok halva! Ott van a fejénél.”

Lélek

Minden természeti népnél ismert a hiedelem, hogy az ember lelke alvás alatt ideiglenesen, halála után pedig végleg elhagyja a testét, önálló életet kezd. Ez az ún. árnylélek. E hiedelem megtalálható mindkét cigány csoportnál.

„Ha az ember alszik, akkor halott.” „Ha alszik az ember, a halál mellette van.” Ájulás következtében is távozik a lélek a testből, erre utalnak Kaposszentjakabon az „elhalt”, „kihalt” kifejezések is. Szimón a halott fia álmában beszélt nemrég elhunyt édesapjával: „Az öcsém a mai napig is éjjel beszél velem. Aki mélyen alszik, az beszél a halottal. Ha valaki mélyen alszik, ki-megy belőle a lélek. Beszél vele. (A halott) úgy van, szabályosan nála a görbebot, a halott lelke jár vissza emberi alakban. De az illető nem látja, csak ha mélyen alszik és hirtelen fölkel.” Kaposszentjakabon úgy tudják, hogy alvás alatt az ember szíve is pihen, mert munka közben a szív „fel van hevítve”.

A halál beálltakor az ember lelke egy akkor született

mekből, a konkrét halálesettel kapcsolatos szokások megfigyeléseiből és a kettő közti eltérések adataiból csak arra tudunk következtetni, mi az, ami ma 1983-ban az adott csoport kedves tagjának halála körüli szokásokban megtalálható.

Halál

A haldokló, ha érzi a halál jöttét, magához hívja családját, hogy elbúcsúzzék tőle. Mindezt teheti addig, amíg a halál vagy az ördög nem jelenik meg a lábánál. Ekkor még él, de képtelen beszélni, gesztikulálni.

mint ő. Akkor ad neki vizet, megissza, a halál vizét issza meg. Elveszi a lelkét, hogy ne tudjon beszélni. És akkor mutatkozik a fejénél, a javas asszony mondta, amikor a fejénél mutatkozik, akkor már meghal. Akkor elviszi a halott testét, elviszi magával a földbe. És akkor tudja a halott is, hogy ő meghalt. Akkor az ördög örül, elkezd ugrálni, ott van a sírok mellett. Figyeli, nevet, röhög. Ezt így mesélte a tudós asszony!”

Szimón a halál alakjáról azt mondják: magas, álla föl-kötve, kaszával a kezében mutatkozik a haldokló fejénél.

gyermekben él tovább – vallja mindkét csoport.

„A lelke átmegy egy most született gyerekbe. Mert olyan a lélek, mind az ember hangja. Egyet kiabál, lehet hallani kilométerre! Mert a lélek, az vándorol.

A lélek a halál pillanatában elhagyja a testet és a temetési szertartás kezdetéig vándorol. Ezalatt felkeresi a halott régi tartózkodási helyét, azt a vidéket, ahol született, majd a temetésre tüzön-vízen jön keresztül.”

„A temetés pillanatában érkezik fáradtan vissza a halott lelke. Akkor sír, mert látja, hogy önmagát temetik. Ekkor elhalt szülei ott állnak mellette és vigasztalják. De csak sír, sajnálja a családját. Ezután a lélek visszamegy a testbe és eltemetik a halottat.”

Mindkét csoportnál hasonlóan ismert a lélegzetlélek is, a testből távozó lélegzetlélek is, a testből távozó lélek lélegzet, levegő, füstcsóva, sárga karika... alakjában. Itt a lélek a testtel szoros kapcsolatban van.

Kaposszentjakabon az oláh cigányok a halál beálltát a vérkeringés megszűnésével is magyarázzák.

E párhuzamosan futó lélek-elképzelés ma már Európában csak csökevényes formában fordul elő, az oláh cigányoknál azonban még elevenen él. Az egyházi és nem egyházi elemekből összeötvöződő, különböző korú képzetek színesítik még a tudós asszonytól nyert értesülések is, ill. a test-lélek dualizmusának egyházi tanítása. Ám Szentjakabon Isten helyett Jézus lehel lelket az emberbe.

A kaposszentjakabi cigányok a halottal kapcsolatos problémáik megoldása reményében „tudós asszonyhoz”, azaz halott látóhoz fordulnak. Hiedelemanyaguk így erősen keveredik a halott látótól nyert értesülésekkel.

„Vót úgy, hogy kiöntötte a

tudós asszony mindent viaszból. Eh, aranyom, ha én magának megmondanám, hogy vót egy tudós asszony! Az édesapám mondta – 1930-ban neki elhozta az édesapját! Azt mondja: – Itt az édesapja, megismeri? – Jaj, hát ez az édesapám! Bent volt az üvegben, rendes alakban! Fehér literes üvegben! Aszongya: – Azt kéri,

hogy ezt a ruhát hozza el neki, vigye oda a temetőbe és ássa el neki...”

„Akkor szoktunk olyat csinálni, hogyha nagyon hazajár, akkor a ház négy sarkát, foghagymát tettek, meg az ajtóküszöböt fokhagymával három keresztet, az ajtószárfára is, mert a halott meg az ördög is a foghagymától távozik. Elmentek a tudós asszonyhoz, és elvitték a fényképét a halottnak, hogy állandóan hazajár. Nincs nyugodalmuk, a gyerekek nem tudnak aludni, mert olyanokat csinál. Elmondja hogy mit, és akkor fogja a fényképet és a tudós asszony elmondja, hogy mit csinálnak, mit hozzanak neki. Elhozzák azt a dógot – mondjuk, el kell menni a temetőbe és elhoznak egy kis hantot. Elhozzák és akkor ő többet nem tud mit csinálni, többet nem jár haza. No, most van még egy! Van ilyen mise. Hat hét után elmennek, szolgálnak egy misét, hogy ne ártsen, ne járjon haza a halott. Volt olyan tudatlan Erdélyben, nagyon messze van

– Gyitró felé, hogy nem csinált misét, egy évig is hazajárt a halott.

A halott kopog, zörgött edényekkel, vót, akinek meg is mutatkozott, de úgyhogy csak az arcát mutatta meg. El is mentek a tudóshoz. Volt olyan halott, hogy nagyon rosszul csinálta, meg is égette az arcát, a kezit – rátette a jelt.

Túlvilági képzetek

A cigányok túlvilágba vetett hite az előbbiekből következően szövevényes, szinte áttekinthetetlen.

A halott lelke hat hét után elhagyja addigi tartózkodási helyét, a sírba temetett testet. Ezt követően – általában – már nem mutatkozik az élőknek. A második emléktor időpontja egyben a szigorú gyászidő zárónapja is.

A test a túlvilági életet csak akkor kezdi el, miután rothadásnak indul a sírban. Ekkor kiesik a szem, leesik az orr, a fül, a hús, s egyes adatok szerint „ekkor az Úr Jézus fölviszi a testet, és a halott lelke ekkor kapja meg a testét. Ez a halál után egy évre van, csak akkor lesz a halott teljes szívvel. Addig a lélek csak bolyong, amerre járt.”

Kaposszentjakabon a cigányok a halál évfordulóján ülik a harmadik emléktort, mely az előbbieknél már sokkal vidámabb. Ekkor föl szabadul a gyász, már énekelnek, táncolnak.

A halottak a túlvilágon is ugyanolyan életet élnek, mint itt a földön.

„Járnak egybe halottak a föld alatt, mennek egybe a rokonság, éjjel tizenkét órákor.”

„A halottak ugyanúgy mennek, mint itt a földön. A pénz – tíz fillér ott egy millió forintot ér – kell, hogy kártyázzanak, árulnak, ugyanúgy, mint itt. A sánta ott is sánta. A lelke él, csak a test van elhalva. A rokonok ugyanúgy összejárnak, esznek, isznak, énekelnek, táncolnak. Ugyanolyan gazdagok, mint itt. A kisgyerekek mind angyalok lesznek, fogják anyjuk kezét. A virasztáson ami italt kiöntenek a földre, az a halott itala. A toron ami ételt az idegenek megesznek, az a halott étele. A toron amit esznek, az őneki annyit jelent, hogy tele lesz az asztala a túlvilágon, mer egy évig saját pénzén semmit nem vehet.”

Halottak országa – Túlvilág

A túlvilág hollétére vonatkozó adatok merőben eltérőek, ellentmondóak.

Szimón az idősebbek szerint: „Alattunk is van világ. Ott vannak a halottak. Amikor eltemetik, oda megy a lelke. A test marad a holtban, megy a sírba. Ott lent már egybe vannak. Ott a halál. Mennyországba a lelke kerül, ha rossz, akkor a pokolba. Ha nem tudja megváltani magát, lent marad a pokolba. Először ki kell váltani magát – hát úgy mondjuk – a halálnál. Addig újonc.

Szapu Magda:

Halotti szokások és hiedelmek a kaposszentjakabi oláh cigányoknál
MTA Néprajzi Kutató Csoport,
Bp. 1984. 25-57. p

Fotók forrása: mek.oszk.hu, tankonytar.hu

– folytatjuk –

A sasfiú meséje (4. rész)

Mikor kijöttek, azt mondja Sas a királynak:

– Na, királyom, veszem a feleségem, s megyek.

– Fiam, ha akarsz, itt ülsz, ha akarsz, elmész.

Felülnek a lóra, indulnak hazafelé. De letévesztették az utat. Mert olyan erdőn mentek keresztül, amelyik el volt varázsolva. Elindultak egy úton, a csak oda kerültek vissza. Sehogyse tudtak az erdőből kiverekedni. Egyszer mit mond a feleségének?

– Hallgass ide, fiam! Én felmászok erre a nagyfára. Hátha látok valami világosságot, hogy vegyem arra az irányt, hogy menjek addig, s hátha kivezetlek ebből az erdőből. Szép fizetségért.

– Én nem bánom.

Leszáll a lóról, felmászik a nagy fára. Egyszer lát messzire, messzire, úgy tíz kilométerre egy kis világosságot, de csak alig-alig pislákol, úgy, mintha a föld alól jönne.

– Na, hallgass ide! Itt megállsz, de a lóról te le nem szállsz. Ha nem jövök vissza három éjjel és három nap, a negyedik napon vedd magad, s mehatsz, ahonnet jöttél.

– Jól van, fiam!

Veszi magát a királyfi, s tartsa az irányt, ahonnan látta azt a ki fényt. Ahogy odaérkezett – volt már vagy tizenkét óra éjjel –, betekint az ablakon. Mit lát? Tizenkét tolvaj kártyázik. De miben kártyáznak ők? Az életükben. Ki hogy nyer, úgy vágja el a másik nyakát. „Ó áldott jó Isten! Amit ad Isten, az lesz. De csak bemegyek!”

Bekopogtat, bemegy:

– Adjon Isten jó estét, tizenkét jó ember!

– Adjon Isten, királyfi! Ejsze, meguntad az életed, hogy errefelé jöttél.

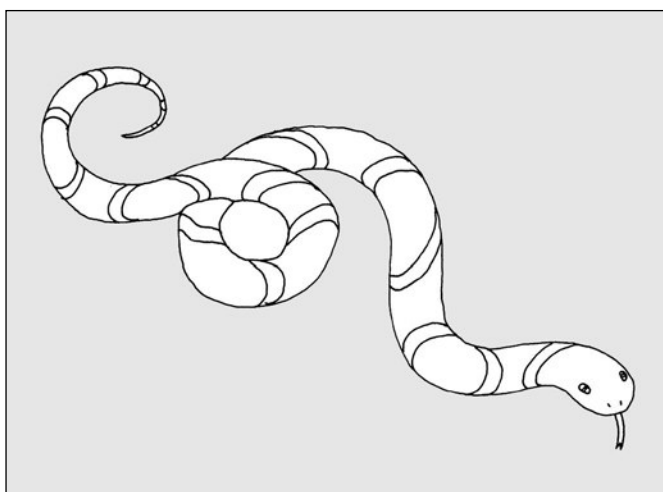
– Hát, ejsze biza meg, annyi sok vándorlásba, annyi sok járásba, meg is untam az életemet. Nem adnátok egy kis szállást reggelig?

– Ó, dehogyisnem! A szállás az Istené! Menj te, húzzál neki egy széket a kályha mellé, üljen le.

Húztak neki egy széket. Leült. S nézte, hogy kártyáznak.

– Hallgassatok ide! Nem adnátok nekem is kártyát, hogy kártyázzak?

– Ha meguntad az életed. Egész bátran húzd ide a széked, s gyere kártyázzál. Itt életben játszunk.

– Nem baj. Én is el vagyok szánva mindenre. Meguntam az életem.

Húzza mindjárt a széket az asztalhoz.

– Na, adjatok nekem is kártyát!

– Tessék!

Odaadják a kártyát, kezdi verni. Ahogy adja nekik a kártyát, mind fejezi le őket. Mind az egészet lefejezte. Mikor az utolsót is lefejezte, abból a kicsi kunyhóból egy nyolcszobájú ház lett, kakaslábon forgott.

Na, most elment ő, s összejárta mind a szobákat. A nyolcadik szobában le volt fenekelve egy hordóba egy tolvaj. Mind azt kiáltotta:

– Na-na! Ha ember vagy, fiatal, légy testvérem. Ha asszony vagy, fiatal, légy a feleségem. Ha leány vagy, légy a lányom. Ha fiú vagy, légy a gyermekem. Dobjál reám három csupor vizet, mert én akkor kiszabadulok innen.

Azt mondja:

– Aki téged odatett, s jöjjön, s dobjon reád vizet.

Bezárta az ajtót, s a kulcsot eldob-

ta, hogy a felesége ne találjon reá, ne hogy kiszabadítsa innét. Maradjon itt bezárva. Akkor ő vette magát, s visszament.

– Na, fiam. Most találtam magunknak egy szép lakást ebben a szép erdőben, hogy legyünk mik királyok az egész vadonban.

– Nem is bánom, édes fiam.

Mindjárt be is költöznek oda. Na, a fiú vesz magát reggel. s menyén vadászni. A felesége már alig várja, hogy menjen az ura, hogy körülnézhesen.

– Na, fiam. Itt vannak a kócsak. Takarítsál az egész szobákban, mert én menyek. S nézd meg, mi a jellem: itt van ez a száraz körtefa. Mikor menyek hazulról, mindig hervad, mikor jövök, mindég bimbózik és virágzik.

– Jól van, édes fiam.

Alig várta, hogy menjen el. Veszi a kócsakat, minden szobát összejár. Hát a nyolcadiknak nincs kócsa. „Lám,

olyan tolvaj! Nem bízik csak magában. A kócsat elvitte. Ki tudja, mi lehet itt? Milyen drága kincs, s én nem tudok róla.”

Ezt meghallotta ott bent.

– Na, na! – azt mondja. – Ha fiatal nő vagy, én meg ügyes fiú vagyok. Hozzál ide, s önts rám három csupor vizet, mert én kiszabadítalak innét.

– Hát én vinnék is, de be van zárva, s a kócsa nincs nálam.

– Tedd be a kisujjadat, s kinyílik.

Beteszi a kisujját. Persze az ajtó kinyílik. Ő nem három csuporral, mindjárt három vederrel vitt reá. Persze az abroncsak leszöktek, ő meg kiszabadult. Hát ügyes, piros férfi lett belőle. Megölelte, csókolta, játszottak.

Csak egyszer:

– Jaj, jön az uram! Menj vissza a helyedre!

Megy vissza a helyére. Reggel már alig várták, hogy a férj elmenjen, megint csókolóznak.

– Te ez nem jó így semmiképp. Ez nem élet köztünk. Egyszer rajtakap, s mind a kettőnket kivégez.

– Hát, akkor mit csináljunk?

– Hallgass ide! Itt a havasok közt van egy nagy kőszikla. Azok minden délben csak egy percre állnak meg. Azoknak pontosan a közepibe van egy forrás. Aki abból a vízből iszik, ha százéves volt, tizennyolc éves lesz. Ha halott volt, feltámad. S oda küldjed egy üveggel, hogy hozzon neked, mert ha nem, te meghalsz. Mondjad, hogy olyan álmodtál, hogy meghalsz. Légy beteg már most. Menjen ki a lelked, most-most. Mert te meghalsz. Mert megkívántad azt a vizet.

– Hát én megteszem!

Amikor hazajön a férje: ki hal meg? Az asszony. Ki hal meg? Ő hal meg.

– Mi van veled, édes fiam?

– Hát mi bajod van?

– Nézd, mit álmodtam. És mit álmodtam. S ha nem hozol, én meghalok.

– Sze, tán én hozok neked.

Felül a lovára, s menyen a vízért. Hát kivel találkozik? Egy rókával. A róka elejibe ugrik. Ő lekapja a puskát, hogy lőjje le.

– Na, na, királyatyám! Ne lőjjél le! Az én húsomat nem tudod megenni, mert büdös. A bőrömet pedig nem tudod elhasználni, mert most nyár van, kopik a szőröm. Nem jó. Hanem hallgass ide! Még valamikor segítségedre leszek.

– Na, róka, ha te megszólaltál, én nem is lőlek le téged.

– Hová mész, királyfi?

– Én, róka, ide s ide menyek.

– Hallgass ide, királyfi, mit mondok. A kősziklák ebben a percben megállnak. Add ide azt a kancsót, én egy ugrással ott termek, s vissza. S nézd meg, hogy mégis odakapja a farkom. Hát még ha te mennél! Be se tennéd jól a lábad kezéjük, s már oda is kapnának. Minden kicsi porcikádat odazúznák.

– Én nem bánom. Menj!

Átvieszi a róka a kancsót, s szökik egyet. Mikor visszafelé szökött a vízzel, egy kicsit a farkából odakaptak a hegyek.

– Na látod, királyfi? Ha te mentél volna, még híre-pora se váltott volna belőle. Hanem hallgass ide! Add ide ezt a vizet nekem, vigyem a barlangomba. S merjél te abból a forrásból, né! Mert amire visszamész, ne félj, nem lesz már semmi baja. De vigyázz

magadra királyfi, mert nálad kutya van a házban.

– Ó, menjen el, hogy lenne kutya a házamban!

– Csak ennyit mondok!

A királyfi hazamenyen. Amikor hazaérkezik, látják, hogy bimbózik a körtefa.

– Ez megszkapált! Életben van. Mit csináljak?

– Hallgass ide! Holnap küldjed ebbe s ebbe az erdőbe. Mert ott van egy vaddisznó, s annak tizenkét malaca. S lopjon neked egy malacot, mert ha nem, te meghalsz, úgy megkívántad a húsát.

– Azt is megteszem.

Mikorra megérkezett haza a királyfi, nincs már semmi baja. De reggelre már mást álmodott.

– Oda is elmenyek.

Menyen is megint. Persze a róka megint az elejibe ugrik. Vesz a puskát.

– Nana, királyfi! Mivel lösz meg engemet!

– Na, róka, tolvaj legyen a nevem, ha még veszek puskát a kézbe, hogy rókára lőjek. Én soha életemben!

– Hallgass ide, királyfi! Esküdjünk fel, mint testvérek.

– Én nem is bánom, róka!

Mindjárt felesküdték testvérek.

– Na, most hallgass ide! Amíg én jövelek, te lőjjél vaj egy nyulat. Vágd le a fejét s a farkát s a négy lábát. Mert én egy szökésből itt vagyok. A koca le van feküdvé, szoptat. Alszik, ki van nyújtózva. Ha te mész, megfogod a lábát, sír a malac, a koca minden porcikádat összerágja. De én, elkapom a torkát, s egy szökésből itt is vagyok. Engem nem ér utol. Nem is bánt.

Úgy is volt. Elment a róka, elhozta a malacot. A másik meglőtte a nyulat, levágta a farkát, fejét, lábát.

– Na, vidd el ezt. Menj haza, s vigyázz magadra.

– Na, már megint megszkapált.

– Nem baj. Hallgass ide! Holnap megint menyen vadászni. Amikor hazajön, csinálsz neki fürdővizet, a kádat behozod. Mondjad, hogy annyi idő után még soha nem mosdott, meg akarod fürösztetni, adj tisztát reá, s üljön úgy az asztalhoz. Mert olyan bágyadt lesz, hogy már a vízben is aludni fog, ahogy majd mosod. S ha a kardját leteszi az asztalra, akkor én az ő saját kardjával végzem ki őtet. Ő

elalszik a kádba, s csinálhatsz vele, amit akarsz.

– Hát, én nem bánom.

Úgy is volt. Ez reggel megint felkelt, s elmenyen megint vadászni. Hazajön. Mikor jött haza délbe, már kész volt a fürdővize, minden.

– Na, fiam! Teli vagy izzadsággal, mucsos vagy!

– Hagyjál békit, fiam! Én olyan bágyadt vagyok, nekem még étel sem kell. Engedj, hogy feküdjek le.

– Nem! Hogy feküdnél le? Hogy érzi az izzadság rajtad!

Ő vetkeztette le, az asszony, mindezt az asztalra rakott. Bétette a fiút a vízbe. Alig most egy kicsit, alig húzott reá egy lábraavalót, már elaludt a fiú. Alig csúszott fel az ágyra. A felesége megnyomta a gombot, bejött a fővezér. Elveszi a fiú kardját, s mind darabokra vágta a királyfit, s kidobta szemétre.

Most aztán éltek boldogul. Vár egy róka egy nap, két nap, három nap. Nem találkozik a testvérivel. Hát ő veszi magát, s mind a nyom utána szagolva, átugrik a kerítésen. S hopp, a szeméten megtalálta a húsdarabokat.

– Na, úgy kell neked Sasa! Mondtam én neked, hogy van neked kutyád a házadban, s te nem hitted.

Mindjárt egy átalvetőbe összeszedi a húsdarabokat, felkapja az átalvetőt, s menyen. Hova? A barlanghoz. Kihozza a malacot, kihozza a vizet. Ahova nem jutott hús, tett a malacból. Összerakta ügyesen, azzal vízzel leöntötte, s meg-rúgta a lábát, a bokájába ütött. S még ügyesebb lett, mint azelőtt.

– Na, Sas, kedves testvérem! Most mi hiányzik neked?

– Ó, róka, kedves testvérem! Hiányzik a kardom, mert én avval születtem, azt nem szabad, hogy letegyem.

– Na, nem baj. Hallgass ide! Most azok úgy mulatnak, úgy esznek, hogy el sem képzeled. Én most kecskebukát vetek, s lesz belőlem egy vénasszony. Bekérezem. Hátha elengednek a kályha mellé, hogy maradjak ott reggelig.

Nagy Olga – Villási, a táltosfiú

Mezőbándi, szucsági és mérái cigány népmesék

MTA Néprajzi Kutatóintézet Bp. 1996

21-38. oldal

– folytatjuk –

Muro baro dyes

S ako dyes, numa pel kurkesko agor zhanav majbut te sovav, pala shov chasura desh perconca opre ushtyav, thaj getuvavma po dyes. Zhav ande najipeski soba, tele najuvavma. Pala kodo opre uravavma: opre lav muri kalyi kalca, jekh zeleno gad thaj mure kale harishnyi. Andre ushtyavav andel mure barnavi papuchi. Zhav dand te thovav, thaj jekh cerra te hulavavma. Kana vicha gata sim, atunchi andre shuvav ande muri trasta mure ginadya, save ande shkola trubulma te sityuvav. Adyes baro dyes si, ke muro dad sas kasavo lasho, hoj kothe das mange pesko vurdon, hoj kodolesa te zhav ande shkola. Anda kodo mangle

lestar, ke pala shkola kamav te zhav mura amalicasa ande pashutno foro, andej Sekeshfehervara, ando mozivo. Andre beshav ando vurdon. Anglunes boldav e kija, thaj bashajipe kamos te kerav, kana dikhav, hoj muro dad jekh lil mukhlas kothe po kaver beshindo than. Kado sas po lil: „Mure shaveske!” Darasa puterdem avri o lil, de numa katyi sas iskirime: „Dikh tela beshindo than!” Vi kerdem kado! Thaj rakhav inke jekh lil ande soste desh miji rakhlem, thaj jekh cino lil: „Hatarentume mishto!”

(„Anda chachikano zvoro kerdo kotor”)

E gemula thaj o shimijako

J okhvar jekh gemula so gindisardaspe, so na! Hutyildaspe jokhvar thaj gelas luma te dikhel. Jekh shelo sas ande laki korr, thaj kade phirelas pesko drom. Dikhlas kado jekh cino shimijako. Jokharsa hutyildas o shelo peske mujesa, thaj angla gemula nashlas, kade mizilas avri, sar o shimijako te tradelas la gemula. Kadelaske vi glas-so delas. Kado dilyabelas:

– „Shukar, shukar, jaj de shukar, me la gemula tradav!” Kade gilyabelas thaj zhalas pe pengo drom. E gemula numa ashunelas, hoj so gilyabelas o cino shimijako. Jokhar numa ashadyilas o shimijako, kaj jekh bari begely resle. Atunchi katyi vorbisardas e gemula:

– Shimijakora, te tu tradasma, atunchi zha angla mande! Na, dara shimijakora, ke o paji numa zhikaj e chang resel.

O shimijako duma das pe kado:

– Chi sim me dilo, hoj kado te kerav. Baro kado paji mange. Phendas o shimijako.

E gemula las pe te zhal, thaj andre gelas ande begelyesko mashkar, thaj kade das duma le shimijakoske:

– Dikhes shimijakora?! O paji naj baro, numa zhikaj changa resel!

Pe kado o shimijako kade das duma:

– So tuke zhikaj changa resel, ande kodo o shimijako andre tasol. Avta palpale! Avta palpale, pala mande, muri drago gemula!

– Numa atunchi zhav palpale, pala tute, te na chi keras anda kodo barimo, angla intrego nipo!

– Sartena! Me andre hutyilav muro muj!

– Mishto-j! Kade te avel! Phendas e gemula, thaj perdal ingerdas le shimijakos po begely.

(„Anda chachikano zvoro kerdo kotor”)

O tamburashi

K on chi pinzharelas le tamburashone romane shaves anda kumpanija? Shaj phenas inke vi kodo, ke naj voj baro shavo, feri shavoro. Kale beshle jakha si les, ande lesko muj sartena avlas rat, haj varisar capenosardo assajipe te beshlas pe lesko shavorikano muj. Detehara ando gav lingarel, mizmeri kaj e terstiji, ratyi pale kaj le romengi kumpanija si. Phirel pa jekh telepo po kaver la tamburasa pe pesko phiko, jivende-milaje pe bi bulhe malyake droma, kathar le dyivesko somnakaj galbenone ablyolipestar dopash korres. Pe lesko chikat paja pityan kathar o tato, de voj zhal angle, le droma sa pinzharel, haj vi le dolmi, nashtig xasajvel chi kana. Jivende e chik malavel peske punresa. E dolma ande kasavi vrama nashtig dikhel, de les kodo chi azbal les.

Leski sikavelimaski suv le romengi kumpanija si. Hoj kaj beshel, kon si lesko nipo, khonyik chi zhanel, shaj ke

zhanel, shaj ke chi zhanel kado chi e sani Liza, kas zuraless xale jakha si. Shaj ke zhanel de chi kamel avri te phenel khonyikaske. Kade phirelas o shavo pa jekh kumpanija po kaver. Butivar avilas ande cerha, so sas pala e kumpanija. Sakon losshajlas kana avilas, kamipesa lenas les krujal. Pushenas les, de voj feri skurci vorbi phenelas palpale lenge, le sikle assajimasa pe leski musura. Kaleske phenas les, ke lesko chachikano anav khonyik chi zhanglas.

– Sar san Kalo? – pushenas lestar.

– Sar zhal tyo trajo?

Mishto si sakofalo? Andan nyeve gilya? Atunchi opre ablyolas lesko muj, leske jakha barile. Sagda uzhes, shukares vorbisardas, haj sakonestar majshukares gilyabelas.

(Zvoro: Sasvári Gábor letölthető mesegyűjteménye:
<http://sasvarigabor.extra.hu/toplap.htm>. Boldas: Dr. Karsai Ervin)

Paj la Peshtako muzeumo

Kathar e Peshta unyi kilometera interesno muzeumo si, so shaj dikhen le manusha. Kadale muzeumos si shukar historiia. Ande vitrinura xurde objektura si, so le dulmutane rom kerdine tela penge lunge drama. Si kothe kekava, shuri, klopoto, lavuta, taxtaj, vajdaski rovlyi haj inke but kavera butya.

Le muzeumoske gornyikoske vorbi paramicha phenenas. Le muzeumosko fundari, kana voj cino shavo sas, xurde objektura las kathar pesko dad, kon romano vajda sas. Chi

jekh chi gindisardasas, ke kadal xurdimatura zhikaj shaveske trajosko agor ingrela. Vi kodo chaches si voj kaver falo kamlas te avel, de kado suno nashtig avilas leske andre, misto leste kerdas jekh baro interesno romano kethane kidipe, butya.

Pa kado kethane kidipe sakoneske shukar haj ramasle serojimatura aven andre ande lengi godyi.

(Zvoro: Sasvári Gábor letölthető mesegyűjtenye: <http://sasvarigabor.extra.hu/toplap.htm>. Boldas: Dr. Karsai Ervin)

La hilpako trajo

Kaj sas, kaj n-as! Sas jokhar pe lumako kaver agor trajilas jekh cini hilpa, savi xassardas peske chaldos. Korkori barilas opre, ke o jagari tele das len pushke, kana inke cini sas. Kade e cini hilpa sigo sityilas, hoj so slobodno lake, thaj so na. Kana aba opre barilas e hilpa, atunchi kade gindindaspe, hoj vi voj kamel peske jekhe chaldos. Thaj gelas te rodel peske jekha shukara romnya. Aba majna opre phirdas o intrego vesh, kaj le hilpi trajin, de inke chi arakhlas peske chi jekha shukara hilpa. Bara brigasa zhalas khere, aba kodo gindisardas, hoj adyes chi phirel baxtasa, kana jokharsa angla leste hutylas jekh shukar hilpa anda burr.

Zurales shukar sas kadi hilpa. Amari hilpa, savi kade busholas Bokh. Vi pushlas la shukara hilpa, hoj sar bushol. E hilpa vi das duma, lako anav Trush sas. O Bokh zurales anda late kamlas, sar dikhlas la anglunes. De, vi e Trush andre kamlas ando Bokh. O Bokh vi las romnyake la Trusha. Rakhline penge jekh shukar, pachaslo than, kaj vi e Trush thaj lake shave opre shaj baron ande pacha. Kado pachaslo than dur sas kathar le manusha, thaj ande-kh cini xar sas, kaj jekh baro kopachi tordyolas. Tela kado phuro, baro kopachi kerde penge jekh cino tato than. Vi kerdyile len but cine hilpi. Vi akanak trajin, zhi te na mule.

(„Anda chachikano zvoro kerdo kotor.”)

Zoga

Varikana, kana le rom phirenas pa gaveste pe gaveste, sas jekh zuralo rom mashkar lende. Zoga busholas. Kaj phirnas ande jekh foro, sas kothe jekh kasavo raklo, kon chi darajlas khonyikastar. Le foroske raja phendine le romenge, kana avri gele lende:

– Romale! Naj mashkar tumende kasavo zuralo manush, kon zhanel te marel jekhe turbatone rakles. Si mashkar tumende kasavo manush?

– Si kathe jekh rom, kon zuralo-j, lesko anav Zoga, de voj daral sakonestar.

– Te phenen leske, t’avel kaj o forosko kher, chi avla les khanchi bajo.

Kana Zoga khere avilas anda mangipe, vi akanak kothe sas pasha leste kodo ehta bershengo raklo, kon zhanelas vi ungrika, vi romanes te vorbil. Kado raklo jekh cino bengoro sas, de khonyik chi zhanglas. O raklo dandencarakhadyilas.

– Zoga! – phendine le rom, – Sigo zhas kaj o forosko kher, ke le bare manusha kamen tusa te vorbin. Te na zhas, ingren tut zorasa.

– Me korkoro chi zhav kothe kaj le raj.

– Mishto-j, zhal tusa o rakloro, haj vi ame sa intregi zhe-ne. Kade kerdyilas. Beshline po vurdon, haj Zogasa geline kaj le forosko kher.

– Kathe som! – phenel o Zoga romanes, ke voj chi

zhanglas ungrika numa romanes. O cino rakloro, kon sas pasha leste, boldas leski vorba.

Akanak aba shaj avel kodo turbato raklo, ke voj kodo phendas, zhikaj chi arakhel jekh kaver zurale manushes, kon marela les, chi biril te hodinil. Zogas tordyardine avri vorta le raklesa.

– Anen mange jekh haravlyi, de zuralyi t’avel! – phen-das o Zoga.

Andine leske jekh shelo. Krujal xutyildas pes shelesa, haj las jekh bari sufla. O shelo shindyilas pes.

– Kado shelo naj lasho, t’anen majzuralo!

Andine jekh vurdonesko perdal phanglo shelo. Vi kado krujal boldisardas pe peste, haj phurdelas jekh, de o shelo chi shindyilastar.

– Kado shelo aba lasho-j!

Kezdisardine te maren jekhavres. Zoga numa chi kerdas khanchi, o raklo mardas les. Pe kodo o rakloro das vorba romanes le Zogaske.

– Zoga, xutyil les, na muk tut, xutyil les kade, te merela! Chi trubusardas majbut Zogaske, xutyildas le turbatone rakles sar lesko pash avro avri avilas pe lesko dumo.

(Zvoro: Sasvári Gábor letölthető mesegyűjtenye: <http://sasvarigabor.extra.hu/toplap.htm>. Boldas: Dr. Karsai Ervin)

Pályázat civil szervezetek működési célú támogatására

A pályázat célja:

A pályázat a civil társadalom erősítését, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítését szolgálja. A pályázat célja a civil szervezetek működéséhez való hozzájárulás. A működési költség a projekteket- és szervezeteket megalapozó, kiszolgáló, fejlesztő és adminisztráló, a törvényeknek való megfelelést segítő és a szervezet cél szerinti tevékenységek feltételeinek biztosítása érdekében felmerült kiadás.

Pályázat benyújtására jogosult civil szervezetek:

Az alábbi szervezetek nyújthatják be elektronikus pályázatukat:

- a. szövetség vagy
- b. alapítvány, illetve egyesület (ide nem értve a szövetséget), amelyek
- c. az Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszerben (a továbbiakban: EPER) regisztráltak a Pályázati Útmutató szerint.

Amennyiben a szövetségek részére szétosztható keretösszeg nem kerül felhasználásra, a kollégiumok a b. pont szerinti civil szervezetek támogatására használhatják azt fel.

Azon szervezetek pályázata érvénytelen, amelyek nyilvántartásba vételéről szóló bírósági határozat 2011. december 31. napját követően emelkedett jogerőre.

A támogatási időszak, a támogatás formája és mértéke:

A támogatási időszak a pályázó által a pályázatban megjelölt tevékenységi kör alapján, a megfelelő Kollégium támogatásához kapcsolódó időszak:

- Nemzeti összetartozás: 2012.04.21.–2013.02.20.
- Új nemzedékek jövőjéért: 2012.05.01.–2013.02.28.
- Mobilitás és alkalmazkodás: 2012.05.11.–2013.03.10.
- Közösségi környezet: 2012.05.21.–2013.03.20.
- Társadalmi felelősségvállalás: 2012.05.31.–2013.03.30.

A Kollégium a civil szervezet fenti időszakban felmerült költségeihez nyújt vissza nem térítendő vagy visszatérítendő támogatást.

A támogatás mértéke:

A jelen pályázat keretében nyújtható támogatás legkisebb összege a NEAr. 12. § (4) bekezdés alapján 250.000 Ft, azaz kétszázötvenezer forint, legnagyobb összege 5.000.000 Ft, azaz ötmillió forint. A NEAr. 11. § (4) bekezdésének megfelelően jelen pályázat keretében a saját forrás arányának legkisebb mértéke a támogatási összeg 10 százaléka. A szükséges saját forrás biztosítása történhet természetben – különösen a közérdekű önkéntes munka igazolásával – vagy készpénzben. A saját forrás rendelkezésre állásának igazolási módja:

- közérdekű önkéntes munka biztosítása, egyéb tárgyi feltételek vagy szolgáltatások biztosítása esetén a pályázó erről szóló nyilatkozata a pályázati adatlapon;
- pénzügyi forrás biztosítása esetén az Ávr. 72. § (3) bekezdés aa) pontja alapján a számlavezető igazolásával, hitelszerződéssel, tagi kölcsönszerződéssel, magánkölcsonre vonatkozó szerződéssel, pénztári kiadási bizonylattal, engedményezési okirattal, tőkeemelésre vonatkozó igazolással, zárt végű pénzügy lízingre vonatkozó szerződéssel, értékpapír banki igazolás másolatával.

A készpénzben rendelkezésre álló saját forrás rendelkezésre állásáról a pályázatban nyilatkozni kell és a rendelkezésre állását a támogatási szerződés megkötésekor igazolni kell.

Az elvárt saját forrással a beszámolási kötelezettség keretében el kell számolni.

Beadási határidő:

- Nemzeti összetartozás: 2012. május 2. 23:59 óra.
- Társadalmi felelősségvállalás: 2012. május 3. 23:59 óra.
- Mobilitás és alkalmazkodás: 2012. május 4. 23:59 óra.
- Közösségi környezet: 2012. május 7. 23:59 óra.
- Új nemzedékek jövőjéért: 2012. május 8. 23:59 óra.

Pályázat benyújtásának helye:

A pályázatot kizárólag elektronikusan lehet benyújtani az alábbi oldalon: www.eper.hu-ra

Művészeti pályázat a Napfényes Fesztiválra

A pályázatra – a 10 év alatti gyermekektől érkező rajzok kivételével – olyan pályaműveket várunk, amelyek az egészség témakörével foglalkoznak. A testi egészség, a lelki harmónia és a szellemi teljességre törekvés, ezek összefüggései mind feldolgozásra kerülhetnek képileg. Várjuk a téma konkrét, vagy átvitt értelemben, egyéni látásmódban való

megfogalmazását, megjelenítését rajzban, festményen, vagy fotón.

1. A pályázat kiírója: Napfényes Élet Alapítvány (1056 Budapest, Belgrád rkp. 26.) Alapítványunk nonprofit alapon, közhasznú tevékenységet folytat. Célunk az emberek testi-

lelki-szellemi harmóniájának elősegítése. Ennek érdekében előadásokat, táborokat és tanfolyamokat szervezünk, kiadványokat adunk ki. Az előadásokat hetente több százan hallgatják, melyeknek felvételeit megjelentetjük CD, DVD formátumban. Ízelítő a témakörökből: Testi egészség (természetes életmód, táplálkozás, testápolás, öngyógyítás); Lelki egészség (önismeret, pszichológia); Szellemi egészség (filozófia, vallásbölcselet).

2. A pályázat: Rajz- és fotópályázat a IX. Napfényes Fesztiválhoz kapcsolódóan.

A Napfényes Élet Alapítvány az alábbiakban részletezett pályázatot írja ki, mely kapcsolódik az Alapítvány legnagyobb éves rendezvényéhez, a IX. Napfényes Fesztiválhoz. A pályázat kiírója minden, a pályázattal kapcsolatos aktualitást a Napfényes Fesztivál honlapján (www.napfenyes.hu), a Rajz- és fotópályázat menüpont alatt tesz közzé.

3. A pályázat témája: „EGÉSZSÉG/EGÉSZ-SÉG”

A pályázatra – a 10 év alatti gyermekektől érkező rajzok kivételével – olyan pályaműveket várunk, amelyek az egészség témakörével foglalkoznak. A testi egészség, a lelki harmónia és a szellemi teljességre törekvés, ezek összefüggései mind feldolgozásra kerülhetnek képileg. Várjuk a téma konkrét, vagy átvitt értelemben, egyéni látásmódban való megfogalmazását, megjelenítését rajzban, festményen, vagy fotón.

A pályázat témájának részletesebb kifejtését a honlapon tesszük közzé (ld. 2. pont).

4. A pályamű formai kritériumai:

4.1. „Rajz”

4.1.1. Méret: A4 (210X297 mm).

4.1.2. papíron vagy festővászonon kézzel készített eredeti rajzokat, festményeket fogadunk el (ceruza, toll, filc, zsírkréta, víz-, akril-, olajfesték stb.).

4.2. Fotó: fekete-fehér vagy színes.

4.2.1. digitális géppel készült kép esetén: legalább 1500X2000 pixel felbontás, legfeljebb 2 MB file-méret, JPEG vagy TIFF formátumban.

4.2.2. analóg eljárással készült kép esetén: A4-es méretű papírkép formátumban.

5. Pályázati kategóriák:

5.1. Rajz/1 kategória: 10 év alatti pályázók, téma: „Természet”.

5.2. Rajz/2 kategória: 10-18 év közötti pályázók, téma: „Egészség/Egész-ség”.

5.3. Rajz/3 kategória: 18 év feletti pályázók, téma: „Egészség/Egész-ség”.

5.4. Fotó kategória: bárki pályázhat, téma: „Egészség/Egész-ség”.

6. Pályamunkák beadásának feltételei:

6.1. A pályázó kizárólag a saját szellemi tulajdonát képező, eredeti alkotásával pályázhat. A pályázó a pályázati lap aláírásával a pályamunkájáról kijelenteni, hogy az saját szellemi tulajdonát képező műve, továbbá felelősséget vállal azért, hogy az általa benyújtott pályamunka nem sérti más szerzői jogát.

6.2. Az 6.1. alatti feltétel megsértése esetén pályázó pályázata érvénytelenné válik, díjat nem kaphat, vagy ha ez a díj átadását követően válik ismertté, akkor a pályázó köteles a díjat visszaszolgáltatni, visszafizetni.

6.3. Csak természetes személyek pályázhatnak, egyéni munkával.

6.4. Egy pályázó legfeljebb két pályamunkával nevezhet.

6.5. Az érvényes pályázat feltétele a pályázati anyag – a valós adatokkal hiánytalanul kitöltött és aláírt adatlap és a pályamű – megfelelő formátumban való elküldése. Az érvénytelen, hiányos pályamunkák nem vesznek részt a pályázaton.

A pályázati adatlap letölthető a www.napfenyesfesztival.hu/palyazati oldalról.

6.6. A pályamű beküldése egyben azt is jelenti, hogy a pályázó elfogadja a pályázat feltételeit. Kiskorú pályázó esetén a beküldő szülő illetve gondviselő nyilatkozik.

6.7. Beérkezési határidő: 2012. május 21. 12 óra. A határidő után beérkezett pályamunkákat nem áll módunkban elfogadni.

6.8. Nevezési díj: nincs.

6.9. Életkorak a pályázat beérkezési határidejének napján betöltött életkort kell tekinteni.

7. Pályamunkák beadásának gyakorlati kérdései:

7.1. Postai beküldés ill. személyes átadás:

A pályaművet és a kitöltött és aláírt adatlapot A4-es borítékban, nem összehajtva, a beérkezési határidő figyelembe vételével kérjük az alábbi címre postán megküldeni, vagy személyesen behozni:

**Napfényes Élet Alapítvány,
1056 Budapest, Belgrád rakpart 26. mfszt. 1.**

Nyitvatartási idő:

hétfő–csütörtök 08.00–18.00, péntek: 10.00–16.00.
A borítékra kérjük jól láthatóan ráírni: „PÁLYÁZAT”.

7.2. Elektronikus beküldés:

7.2.1. Kizárólag a fotó kategóriában lehetséges (digitális kép esetén).

7.2.2. A pályaművet és a kitöltés és aláírás után beszkennelt pályázati adatlapot tartalmazó 2db (2 pályamű esetén 3 db) file-t email csatolmányként az alábbi címre kérjük beküldeni: palyazat@napfenyfesztival.hu.

7.2.3. A file-neveknek tartalmazniuk kell a beküldő nevét és születési dátumát

(pl.: MintaFerenc19801216Foto2.jpg) az azonosíthatóság érdekében.

7.3. A rajz, analóg eljárással készült fotó hátoldalán legyen feltüntetve: a nevezési kategória, a pályázó neve, születési dátuma és lakcíme a pályázati adatlappal egyezően.

7.4. Óvodák és iskolák több pályázatot is eljuttathatnak részünkre egy küldeményként a kiírásban szereplő feltételek betartása mellett (kitöltött és szülő illetve gondviselő által aláírt adatlap!).

8. A pályaművek értékelése, zsűrizése, és díjazása:

8.1. A pályamunkákat a Napfényes Élet Alapítvány által választott zsűri bírálja el.

A zsűritagok névsorát a www.napfeny.hu honlapon tesszük közzé, 2012. május 20-át követően.

8.2. A zsűri mind a négy kategóriában 2–2 pályaművet díjaz:

8.2.1. A legjobbnak ítélt ötlet, eredeti koncepció.

8.2.2. A legjobbnak ítélt kivitelezés, művészi megvalósítás.

8.3. Közönségdíj:

8.3.1. Kategóriánként a zsűri a pályázatokat előminősíti, és az általa legjobbnak ítélt (kategóriánként legfeljebb 50) pályaművet az interneten közzéteszi.

8.3.2. A szavazással kapcsolatos tudnivalókat a szavazás kezdetén, 2012. május 27-én tesszük közzé

a www.napfenyfesztival.hu/palyazat oldalon.

8.3.3. A szavazásra időtartama: 2012. május 27. 0:00-tól május 31. 24:00-ig.

8.3.4. A közönségdíjat az adott kategóriában az on-line szavazás során legtöbb voksot kapott pályamű kapja.

8.4. A zsűri fenntartja a jogot, hogy egyes kategóriákban nem hirdet nyertest.

8.5. Összesen várhatóan (a 8.4. alatti eset kivételével) 12 díjazott lesz.

8.6. Díjak: egyenként legalább 10 000 (Tízezer) forint értékű ajándécsomag + 2 személy belépésére jogosító meghívó.

8.7. A díjak járulék és adóterheit a pályázat kiírója fizeti meg.

8.8. A zsűri döntése, illetve a közönségsvavazás eredménye jogi úton nem támadható.

8.9. A pályázat eredményének nyilvános kihirdetése és a díjak átadása: 2012. június 3-án a Napfényes Fesztiválon. A nyerteseket előzetesen értesítjük.

8.10. A díjazott pályaműveket és a nyertesek névsorát az eredményhirdetést követően a fesztivál honlapján is közzé tesszük.

8.11. Amennyiben a nyertes pályaművet iskolából, óvodából küldték be, úgy a beküldő pedagógus is kap egy 2 személyre szóló meghívót a Fesztiválra.

8.12. A díjakat – amennyiben a díjazott személyesen nem jelenik meg, vagy meghatalmazottja útján nem képviselteti magát a díjátadáson – postai úton küldjük ki.

9. Szerzői és felhasználói jogok:

9.1. Pályázó a pályázat beadásával és a pályázati adatlap aláírásával egyúttal korlátlan és visszavonhatatlan felhasználási jogot ad a pályázat kiírójának a pályaműre az alábbiak szerint:

9.2. A pályázat kiírója jogosult a pályaművek felhasználására a Napfényes Fesztivál, a Napfényes Élet Alapítvány tevékenységének, valamint az egészséges életmód népszerűsítésének céljára, a pályázó nevének feltüntetése mellett.

9.3. A kiíró, úgyis mint a kiállítás rendezője jogosult a mű nyilvánosságra hozatalára kiállítás keretében, továbbá a Napfényes Fesztiválhoz, ill. a Napfényes Élet Alapítvány tevékenységéhez kapcsolódó katalógus, programfüzet, internetes felület, reklám keretében.

9.4. A pályázat benyújtója hozzájárul ahhoz, hogy a pályázat kiírója a pályaműről készült reprodukciót nyomtatott, illetve elektronikus formában többszörözze, valamint megjelentesse.

9.5. Pályázó a 9.2-9.4 alatt felsorolt esetekben sem a pályázat időtartama alatt, sem azt követően semmilyen ellenszolgáltatásra nem jogosult.

9.6. A pályázatra benevezett pályaművek további, harmadik fél általi, nonprofit jellegű felhasználása a pályázó értesítése, beleegyezése mellett történhet.

9.7. A pályaművek harmadik fél általi, nem nonprofit felhasználásáról a pályázó és a pályázat kiírója külön megállapodást köthetnek egymással, melyben az esetleges díjazást is szabályozzák.

10. Egyéb rendelkezések:

10.1. A pályázók által megadott személyes adatokat a pályázat kiírója adatbázisában regisztrálja, azokat – a név kivételével – harmadik személynek csak a pályázó külön beleegyezésével adhatja ki.

10.2. A pályázat kiírója a pályázati kiírásban leírtak megváltoztatásának jogát – a szerzői jogra vonatkozó kitételek kivételével – fenntartja.

10.3. Az eredeti műveket a pályázat kiírójának nem áll módjában visszajuttatni.

10.4. A pályázat kiírója a pályaművekkel kapcsolatban semmilyen felelősséget nem vállal.

10.5. További információ az alább címen kérhető:

palyazat@napfenyfesztival.hu

További információ:

<http://www.napfenyfesztival.hu/palyazat>

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

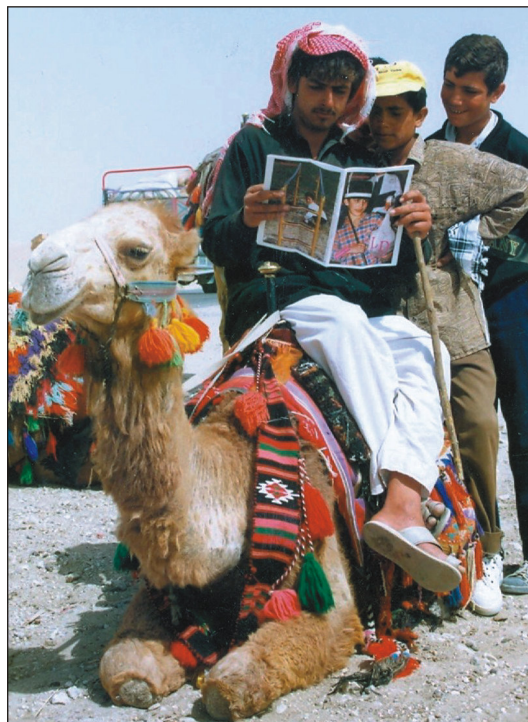
A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

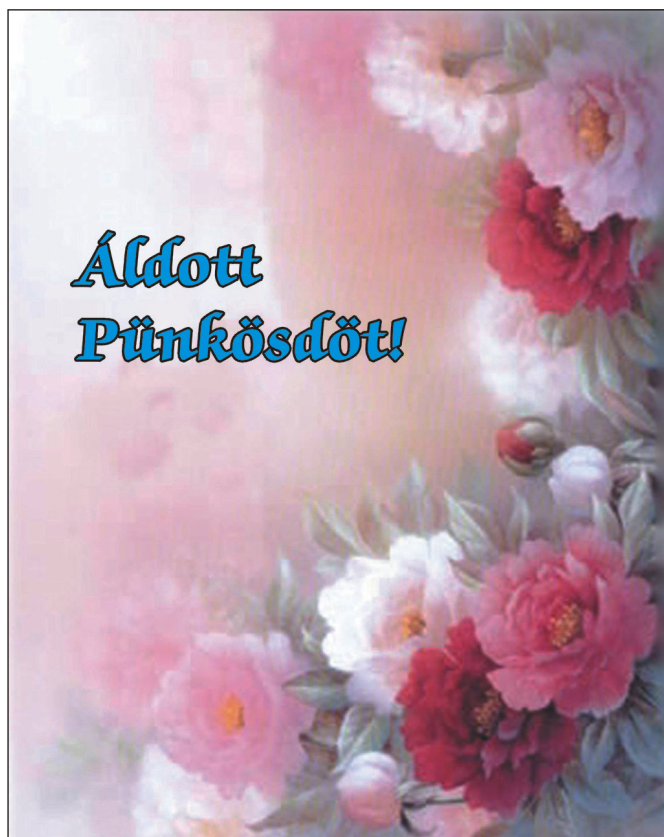

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

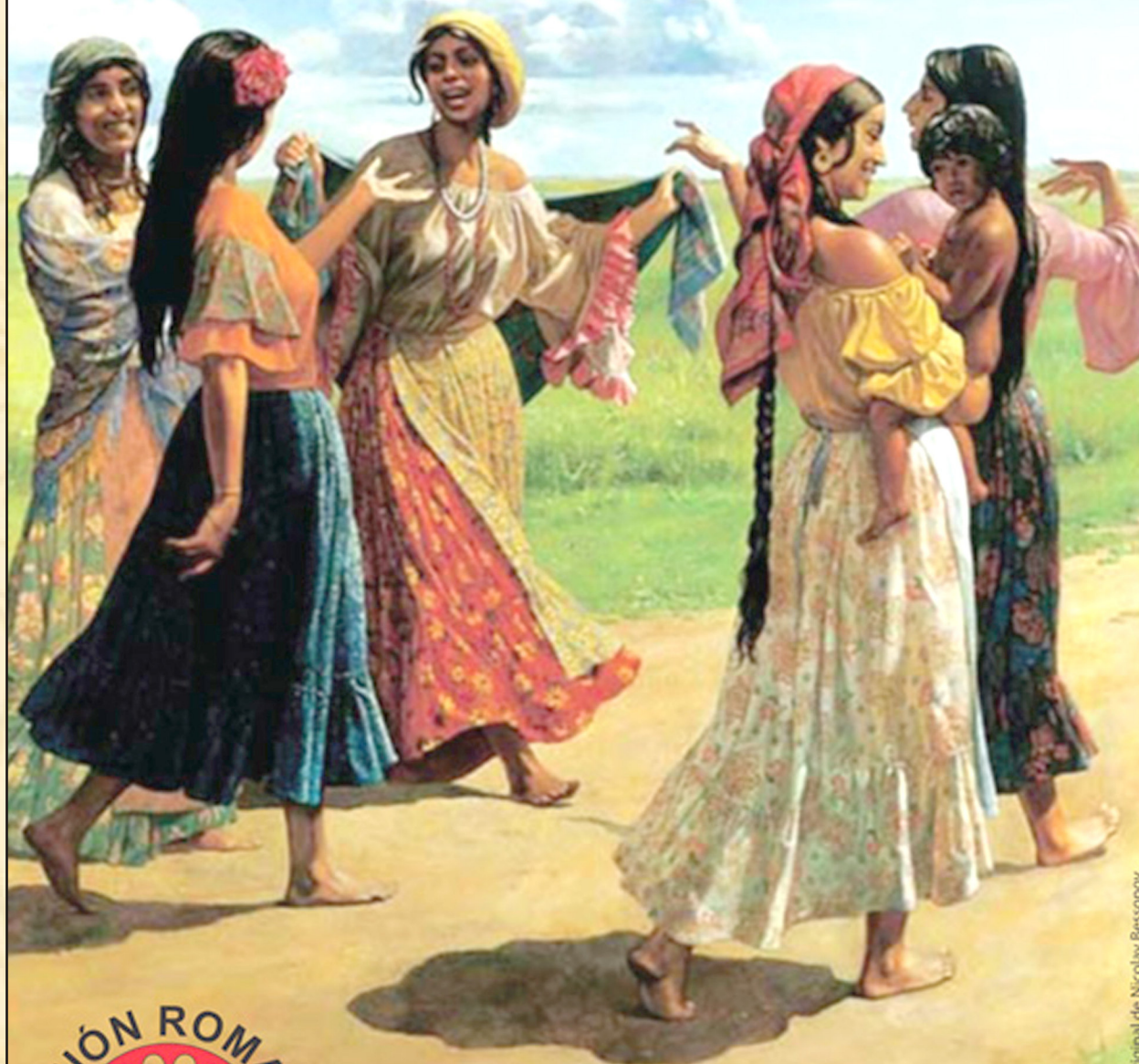
(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

DÍA INTERNACIONAL DEL PUEBLO GITANO

8 de abril 2012 - Ceremonia del Río

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE SANIDAD, POLÍTICA SOCIAL
E IGUALDAD